MISTERIS DEL MAR.

DRAMA

EN TRES ACTES Y EN VERS

ORIGINAL DE

D. JOSEP VANCELLS Y MARQUÉS.

BARCELONA.

Establiment tipografich de la Viuda y Fills de Gaspar.

1867.

MISTERIS DEL MAR.

DRAMA EN TRES ACTES Y EN VERS, ORIGINAL

de

D. JOSEP VANCELLS Y MARQUÉS.

BARCELONA.

Imprenta de la viuda é hijos de Gaspar.

1867.

Lo present drama fòu aprobat baix lo títol de VINT ANYS DESPRÉS; de aqueixa variació se ha donat coneixement al Sr. Gobernador de la provincia.

La propietat de aquest drama pertany á son autor y ningú sens son permís podrá representarlo, traduhirlo ni alterar son títol, acullintse, pera fer valer sos drets, á la lley vigent de teatros.

Examinado este drama no hallo inconveniente en que su representacion se autorice.

Madrid 6 de Octubre de 1866.

El censor de teatros,
NARCISO S. SERRA.

AL DISTINGIT ACTOR Y DIRECTOR
DON GERVASI ROCA.

Mòlt haveu fét per las lletras catalanas ; ab vostre saber, l'art dramátich de ma terra creix sá ; no la abandonau que, pót sér, sens' vostre talent y l' amor que li teniu, perderia part d'eixa forsa y bellesa ab que ara creix. Amant só de tot lo catalá ; enemich de aquells catalans renegats que 's desdenyan de parlar la llengua de sos pares ; adorador, dels qui, com vos, se afanyan per realsarla. En testimoni de lo que dich, vos dedico ma segona producció dramática y vos ofereix sa amistat vostre amich,

Joseph Vancells y Marqués.

677455

REPARTIMENT.

Personatjes.	*Actors.*
Ventura.	D.ª Mariquita Mañez.
Roseta.	» Balbina Pi.
Dida.	» Cayetana Vidal.
Timoné.	D. Gervasio Roca.
Balsant.	» Antonio Tutau.
Julio.	» Hermenegildo Goula
Peret.	» José G. Tomás.
Ramon..	» Jaime Virgili.
Anton.	» José Guardia.
Francesch..	» Jaime Molgosa.
Tortosí..	» José Isern.
Doctó.	» Parelló.

La escena passa en lo Masnou en lo any 1860, y en lo mes de abril.

ACTE PRIMER.

Representa lo teatro una sala á pla terreno de una casa regularment amoblada. Los mobles consisteixen en un ganapé, dos calaixeras, un batlladó de dona, cuadros representant barcos, etc.—Porta 'l foro, dos á l' esquerra del espectador una finestra á primer terme á la dreta, que don' al mar y una porta. Es á entrada de fosch, al últim del acte ho será del tot.

ESCENA PRIMERA.

SENYÓ ANTON *y* ROSETA.

(Roseta estará fent una camisa prop un batllador. Anton, son pare, sentat en lo ganapé.)

Ros. ¡Tres correus fá que 'l Ramon *(Ab tristesa.)*
no se ha recordat de mi!
¡Quant ingrats los homes son!
¡Si éll sabés lo mèu patí!...
Si no es que está de arribada
son descuyt no té perdó.

ANT Al mariné una bufada
lo fá virar de rodó.
Fas mòlt mal de pensá aixís,
ell t' estima d' alló mès
y quant ell no 't dóna avís
Roseta, ¡ qui sap hont es !

ROS. Pare, per Dèu... (*Horrorisada.*)

ANT. Tot pot sé
qui navega mòlt s' esposa.

ROS. Calleu... (*Suplicant.*)

ANT. (*Bueno*), callaré. (*Pausa.*)

ROS. ¡ La Ventura es ben ditxosa !
Ni un correu may ha passat
sens, tenir carta de 'n Pere.

ANT. Jo crech que 'l pórta enganyat...
Veig un que li va 'l derrere...

ROS. No hu he reparat.

ANT. Jo sí ;
y com es mòlt elegant
y 'l noy com á bon marí
dista mòlt de serho tant...
Pót sér...

ROS. No penseu això
sense probas mòlt fundadas.

ANT. Ell es mólt rich y 'l noy no
y 's vèu que mòltas vegadas
l' interés, la vanitat...

ROS. ¿ Lo fill del senyó Balsant
voleu dir ?

ANT. Endevinat.

ROS. Si es un ximple. (*Despreciantlo.*)

ANT. No hu es tant
y té mòlts... (*Fent ademans de cuartos.*)

ROS. Ca ! la Ventura
fora mòlt desagrehida
si os des aqueixa amargura.
Vos, li salvareho la vida
y sempre bon amor de pare
li heu demostrat.

ANT. Be, si...

¡La pobre! quedá sens' mare
y ab gust la vaig recollí.
¡Desditxada! En aquell dia
los piratas li robaren,
la fortuna que tenia
y á sa mare assessinaren.
¡No tenen perdó de Dèu *(Ab despit.)*
aquellas feras del mar.

Ros. La Ventureta, calleu. *(Tocantlo del bras.)*

ESCENA II.

DITS *y* VENTURA.

(Ventura entra pel foro, vestida de negre.)

Ant. Ola! vens de visitar? *(Dissimulant.)*

Ven. Si senyó.

Ant. Fas be, Ventura,
als malalts porta consol
que en aqueix món de amargura
guanya 'l cel, qui amayna 'l dol.
Roseta, tu no las fas
aqueixas obras de bé.

Ros. Me quedaria en detrás
lo de casa, y no convé.

Ven. Digas que may te ha agradat,
lo sér de cap confrádía.

Ros. Lliga mòlt.

Ven. No es veritat;
si 'm lligava no 'n seria.

Ros. No sé perqué dius aixó;
mólts cops t' he sentit á di
que, haveu de anar á sermó
á las juntas, á cumplí
ab l' iglesia un cop al mes,
tot sobint á confessá...

Ven. Roseta, tot aixó es *(Interrumpintla.)*
voluntari.

Ros. Pero 's fá.

VEN. Digas que may te ha agrada
que jo 'n fos.

ROS. No gaire, no.
Mira per fér caritat *(Senlenciosa.)*
no falta may ocasió.
Ademés, sabs be, Ventura,
que hi ha 'l costum al Masnou
que tot seguit se murmura
de la promesa que 's mou
tan sobint de casa seva
sent á viatge 'l sèu promés.

VEN. ¡Sospita! *(Ap.)*

ROS. Y culpa teva *(Recalcant las paraulas.)*
fora si 'l noy ta deixés.

ANT. Ventura, creume á 'n á mí,
de casa, no surtis massa,
perque diuen mòlt per' quí
que un dandi te dóna cassa.

VEN. ¡A mí! y ab que 's pót fundá? *(Confosa.)*

ANT. ¡Que 't diré jo!

VEN. *(Pera si espantada.)* ¡Estich perduda!)
(En eix moment se sent trucar en lo cansell.)

ANT. *(A Roseta.)* Noya trucan. Qui hi haurá?

VEN. (Algun angel que 'm ajuda.) *(Ap.)*

ESCENA III.

DITS *y lo* SENYÓ BALSANT, *al veurelo Ventura queda sorpresa.*

BAL. ¡Lo senyó Anton? *(Entran, á Roseta.)*

ANT. Pót entrá.

BAL. Dèu los guard'.

ANT. Que se ofereix? *(Ab cortesía.)*

BAL. Un moment, si 'm concedeix,
desitjo ab vosté parlá.

ANT. Prou. Aneusen. *(A las noyas.)*

ROS. *(Tot anantsen.)* (¡Lo Balsant!) *(Estrenyantho.)*

VEN. *(Id.)* ¡Lo pare del Julio aquí! *(Id.)*
(S' en van Ventura y Roseta.)

ESCENA IV.

SENYÓ ANTON *y* BALSANT.

ANT. Ja estém sòls. Comensi á dí,
y assentemse mentres tant. *(Se assentan.)*
BAL. Jo só fill de aquí 'l Masnou,
com vosté sap.
ANT. Si senyó.
BAL. Só rich y só protectó
de mos compatricis.
ANT. Prou.
BAL. Lo cas es: y anem al grá,
que tot marí déu sér breu.
Me han fét un barco de creu
y 'm fá falta un capitá.
Lo sèu fill, es reputat
com á bon marí, y voldria
que manés á lo Maria
que es lo nom que li he posat.
ANT. Es lo nou?
BAL. Un berganti
esbelt, veler y folrat
de coure, tan ben quillat
com pòt desitjá un marí.
Hi tindrá bon camarot,
bona vida y bona gent,
del sou n' estará content,
estará content de tot.
A mes; si se pórta be
li sabré recompensá
de altre modo.
ANT. Massa fá *(mólt content.)*
pel mèu fill.
BAL. Donchs li convé?
ANT. *(Ap.)* (Qu' es noble!) Senyó Balsant,
li dono gracias per mí
y per ell.
BAL. ¿Acepta?

ANT. Si.

BAL. *(Pera si)* *(*Lo projecte 'm va endevant.)
¿Ara vé? Ab quin barco va?

ANT. Ab l' Hermesinda.

BAL. Es vritat? *(Sorprés.)*
Lo Monjuich lo ha senyalat
unas quantas horas há.
A Barcelona 'm trobava
y ho he vist.
(Al sentir aixó lo Senyó Anton, se aixeca ple de alegria.)

ANT. ¡Pobre fill mèu!
(Cridant.) ¡Noyas! ¡noyas!

ESCENA V.

DITS, ROSETA *y* VENTURA.

(Surtan depressa, estranyadas de los crits del senyó Anton.)

VEN. *y* ROS. Que voleu?

ANT. Lo vigía senyalava
la Hermesinda ja fá estona.
(Al sentir aixó, Ventura demostra contrarietat, Roseta goig.)

BAL. Jo hu he vist, més he trobat
l' armadó y 'm ho ha confirmat.

ANT. Donchs anem á Barcelona.
Dispensi.....
(Entra en la cambra per agafar lo sombrero y mudarse, Roseta també se 'n va.)

BAL. Está dispensat.
(Ventura fá ademan de anarsen y Balsant la deté.)

ESCENA VI.

BALSANT *y* VENTURA.

BAL. Mon fill l' estima, jo hu sé.

VEN. ¡A 'n á mí! *(sorpresa.)*

BAL. Y desitjaré *(Ab carinyo.)*
que també siga estimat.
VEN. Calli; parle baix per Dèu. *(Ab por.)*
BAL. Tu, l' estimas? Digas.
VEN. Si.

ESCENA VII.

DITS *y* SENYÓ ANTON.

(Sortin mudat y diu á Ventura.)
ANT. Ventura, no vóls vení?
VEN. Si senyó. *(Sèn entra al cuarto.)*

ESCENA VIII.

BALSANT *y* SENYÓ ANTON.

ANT. Es promès sèu *(Ab goig.)*
lo mèú fill.
BAL. Que diu? promés!
(Pera si.) (Be massa ho sé) Son germá
pensava que era.
ANT. No, ca...
BAL. La noya aqueixa que li es?
ANT. Es una meva afillada.
BAL. Parenta acás?
ANT. No senyó.
BAL. Senyó Anton, vosté es mòlt bo,
mòlt caritatiu.
ANT. Tontada...
Lo que he fét, per la Ventura,
tothom honrat ho feria;
Tot cor bo se enterniría
vexentla tan criatura
lo jorn que la vaig trobá
en lo mitg del mar, aislada,
trista, sola, ensangrentada
y acabantse de ofegá.
BAL. ¡ Aixó es horrorós! *(Fingint.)*

ANT. ¡ Si ho es !

BAL. ¿ Y cóm fóu ; que sotschí ? (*Dissimulant.*)

ANT. Fa vint anys un berganti
va sortir ab pasatgers
de la Habana ; en ell venian
mòlt felisment navegant.
ella y sa mare, portant
las riquesas que tenian.
Diu : «sentiren una nit
lo crit de» ¡ barco pirata ! (*Imitant eix crit.*)
Per babor una fragatà
se 'ls hi atraca tot seguit.
Pel primé' avís que 'ls hi dòna
me 'ls hi clava canonada;
(*Imitant lo só del canó.*)
tot seguit una andanada,
y 'l crit de abordàtge sona.
Se enfilan al bergantí,
degollan als pasatgers,
al capitá, al mariners,
ho roban tot, y per fí ;
lo berganti foradaren
y fugiren. Recorria,
jo, aquella mar aquell dia
y 'ls vents alli me portaren.
Al rompre l' alba l' oviro
que casi ja se enfonsava
á la meva popa estava
y al moment cap á n' ell viro.
Llanxa al aigua faig tirá
y 'm trasbordo tot seguit ;
al pujarhi sento un crit
que la sanch me va glassá :
de la cambra eix crit venia,
baixo á la cambra al moment
y alli entre sanch bullent
un sér humá se movia.
¡ Era ella ! Mos hi acostem,
la agafo, pujo á coberta,
tapo sa ferida oberta

y al mèu barco 'ms trasbordem.
(Pausa, se aiuxuga una llágrima.)
Al cap de un moment lo mar
lo berganti se xuclava ;
tothom de bordo plorava
tots pels morts varem resar.
. . . .
Un mes després, ja curada
la orfaneta ; aqui vivia ;
mos fills per germans tenia
y era de tots estimada.

BAL. Verdaderament fá horror
sentir contá aqueixa historia.
(Ap.) (Tant de bo que sa memòria
pogués es borrar del cor.

ESCENA IX.

DITS, VENTURA *y* ROSETA.

ROS. Pare, anem. ¡ Que os ha passat ?
(Veyentlo plorar.)

ANT. Res, Roseta, li contava
lo de Ventura y plorava.

BAL. Jo també casi he plorat.

ROS. Es tart. *(A son pare.)*

ANT. Anem ; vosté ve ? *(A Balsanl.)*

BAL. No puch. Desprès nos veurem
y ab lo sèu fill parlarem.
Déu los guard'

ANT. Que ho passe be.
(Quant lo senyó Balsant sia forá dirá ab goig.)
Vòl fèr al noy capitá
de un berganti que han barat.
Qui entra ? *(Se sent ruido per fora.)*

ESCENA X.

SENYÓ ANTON, ROSETA, VENTURA, PERET *y* TIMONÉ.

(*Peret al entrar se precipita en los brassos de son pare. Lo Timoné se queda á la porta portant de la má una maleta.*)

PER. ¡ Pare estimat ! (*Lo abrassa.*)
Ventura, ¡ Rosa ! Com va ? (*Las abrassa.*)
ANT. Tan prompte no 'ts creya aqui,
com que á buscarte viniam.
PER. Que ho sabian ?
ANT. Si ho sabiam.
Fá un ratet que ho han dit.
Si?
PER. Qui ha sigut ?
ANT. Un protectó
que sens' saberho tu tens.
¡Un senyó dels opulents
de aqui 'l Masnou !
PER. ¡ Un senyó !
TIM. Ahont poso l' equipatge?
PER. Porteulo al quarto. (*Dientho á las noyas.*)
ROS. (*Al Timoné.*) Veniu.
(*Se 'n van Roseta, Ventura y Timoné.*)

ESCENA XII.

SENYÓ ANTON *y* PERET.

PER. Eix home ab nosaltres viu
(*Referintse á Timoné.*)
fins que torne á empendre viatge.
Es lo milló timoné
que la marina ha tingut.
ANT. Ab l' Hermesinda ha vingut?
PER. Si pare. Hi tinch tanta fé
quant correm un temporal,

que 'm sembla que anant ab ell
l' Hermesinda es un baixell
de tres ponts. ¡Té un acert tal
tenint la canya á la mál...
Y fins per las maniobras.
hi som nosaltres de sobras.

ANT. Dons te 'l deurás amportá
ara que pujas de grau.

PER. Com se enten?

ANT. T' ho esplicaré:
tens nou empleyu.

PER. Perque?

ANT. Ets capita. *(Ab preambol.)*

PER. Si que 'm plau.
Y qui es que 'm fá tal honor?

ANT. Lo Balsant.

PER. De hont es?

ANT. De aqui.

PER. No 'l conech.

ANT. No has sentit dí
que un fill de aqui ab lastre d' or
de l' Habana va arribá?

PER. Si.

ANT. Dons es èll. Ha vingut
perqué m' ha dit: «He sabut
que es un bon marino». Es clá
qui ho ignora.....

PER. 'M sofoqueu.

ANT. A un pare tot li esta be.
(Surt Ventura, Anton al veurela diu:)

ESCENA XII.

DITS y VENTURA.

ANT. La Ventura. 'T deixaré
sól ab ella.

PER. Com volgueu.

ANT. Després de tant temps voldrás *(Ab carinyo)*
dirli cuatre ximplarias.

Aprofiteus, que pochs dias
ab nosaltres té estarás.

PER. (*Pera si.*) (¡Pobre pare! com coneig
lo que 'm passa dins mon cor.)

ANT. (*Pera si.*) (Vull sabé si li té amor
ó si es cas que li fregeix.) (*Tot anantsent.*)
(*Se queda lo senyó Anton al dintell de la porta del cuarto hont han entrat Ventura y Timoné.*)

ESCENA XIII.

PERET *y* VENTURA.

PER. ¡Ventura! quant desitjava (*Ab passió.*)
tenirte en los brassos presa,
vèure ta mirada encesa.
M' estimas?

VEN. Mòlt. Ja 'm tardava
tenirte aprop ¡ Peret meu!

PER. Que 'n ets de maca.

VEN. ¡ Ximplet!

PER. Ventureta, 'l teu cossét
que n'es de bufó.

VEN. Y 'l téu?...

PER. Digam, nena com t' anat
durant la meva allunyansa?
Has sentit mólta anyoransa?

VEN. La natural.

PER. M' has guardat
tot los pensaments, com jo.

VEN. Pót sér mes. Jo quant sortía
á la iglesia 'm dirigía,
á demannarli al senyó
que fòs prompte ta arribada
y 'm fores sempre constant.

PER. ¡ Ton amor, Ventura, es sant!

VEN. Y alguna que altre vegada
anava á veura els malalts
y als pobrets.

PER. Has fét mól be

ANT. (S' estiman. Res li diré
de mas sospitas.
(Ho diu desde la porta y se 'n va.)

PER. Son mals
los temps que ara travessem
per casarnos, més no obstant,
si 'm fá capitá 'n Balsant
dintre de poch ho serem.

VEN. ¡Ah! *(Sorpresa.)*

PER. No hu desitjas?

VEN. M' imposa
sent tan joves..... *(Ab salamaría.)*

PER. Ba, bá, bá.....
com mes joves milló va.

VEN. ¡Peret! *(Casi reconvenintlo.)*

PER. ¡Y que ets ruborosa!

VEN. (¡Quin compromis! Que faré?) *(Pera si.)*

PER. Te has enfadat per aixó?

VEN. Enfadarme?

PER. Digas?

VEN. No..... *(Distreta.)*

PER. Ho dius de un modo...

VEN. Com sé.

PER. Quant una noya es promesa *(Mitx picat.)*
déu desitjá ser casada,
y á tu 'm sembla no te agrada
com á las altres. Encesa,
sempre la cara, se 't posa
quant te 'n parlo; y ademés...

VEN. Que ha de sé avuy? Donchs val mes
que parlem de una altre cosa.

PER. Ab aixó no tens rahó,
ans te deuria fér ple.

VEN. Si me 'n fá mòlt, jo no se
com dirtho...

ESCENA XIV.

DITS *y* ROSETA.

ROS. Destorbo? (*Entrant.*)
PER. No.
ROS. Digas, Peret y 'n Ramon
saps ahont para?
BER. Prop de aqui
deuhen sé.
ROS. Que 'm fá pati
sa tardansa.
PER. Anant pel mon
se ha de pendre 'l temps com ve.
ROS. Com ho dius tu, y la que está (*Trista.*)
sempre esperant.
PER. Ja vindrá. (*Consolantla.*)
ROS. Dèu vulga que arríbi be.

ESCENA XV.

DITS, ANTON *y* TIMONÉ

(*Surtan de dintre del cuarto seguint una conversa.*)

ANT. Ha de aprofitá 'l que troba
un capitá.
TIM. L' Hermessinda
es barco de poca guinda
y massa baixa de prova.
En Peret sap lo que 's fá,
sort d' aixó.
ANT. Y de vos també.
Sòu lo millor timoné
que pren la canya á la má.
TIM. Pero teniam desfici
per veure 'l fi del cami,
desde l' Estret fins aqui

temporal.

Ros. Vaya un ofici.

Tim. Llaugeras las penas son
lo dia qu' un n' ha sortit,
no es veritat? *(A Roseta.)*

Ros. Tot seguit,
jo encara hi tinch en Ramon.

Tim. En Ramon? *(Mirant al senyo Anton.)*

Ant. Lo sèu promés,
un noy mòlt tieso y honrat.
Fá Roseta que és trempat?

Ros. Mes ho fora si vingués.

Ven. Dona, ja vindrá aviat,
no 't dones tan de torment.

Ros. Això 's diu mólt facilment
ab lo promés al costat.

Per. Te dich que 'l veurás en bréu,
sembla que no hu vols entendrer.

Ros. Ventura, anemsen á encendrer
llum á la mare de Dèu?

Per. Ala anemi. *(Content.)*
(Se 'n van tots tres.)

ESCENA XVI

TIMONÉ *y* ANTON.

Ant. Y be que tal,
ara que 'ms hem quedat sóls
que os en sembla d' en Peret.

Tim. En Peret es un xicot
que en tenint la mar bonansa
sempre está de malhumor,
mes en corrent temporal
sembla que 'l posan á tò.

Ant. Donchs l' estimeu? *(Satisfet)*

Tim. Com un fill.
li asseguro senyó Anton.

Ant. Gracias home, se aprecia.
(Després de pausa.)

Y vos, d' hont sou ?

TIM. Jo; d' en lloch. (*Contrariat.*)

ANT. ¡ Com d' en lloch ! Donchs que va neixer
dins del aigua.

TIM. No senyó.
Es un jurament que he fét
de no dir patria ni nom
fins á tan que Dèu me deixi
venjarme de un mal factor.

ANT. Que os va fé ?

TIM. Me va robá (*Ab desespero.*)
lo que més volia al mon ;
lo mèu fill y la fortuna.

ANT. ¡ Un fill vostre?

TIM. Si senyó.

ANT. ¡ Bon Jesus ! y com va sér ?
Conteumho, conteumho tot.

TIM. Me promet guardá 'l secret.

ANT. Home paraula de honor.

TIM. A la Habana vaig marxar,
quant era encara mòlt noy,
ab lo que á sobre portava ;
recomanat al pilot.
Lo bon home m' estimava,
y 'm demostrá son amor
ensenyantme las maniobras
y á manejar be 'l timó.
Navegarem junts cinch anys
alli baix, y ab mòlta sort
vaig abansá cinch cents duros ;
que eran per mi un gran tresor.
Quant me vaig veure tan rich
vaig pensá, sigas patró
y á veure si fas fortuna :
efectivament, d' un cop
compro un falucho y ab carrech
vaig de Cuba á Nueva York.
Ab cuatre anys uns tres mil duros
vaig guanyá, treballant mòlt ;
y veyent que també anava

compro un barco de mès port
y comenso pel mèu compte
á comerciá pel món.
Me va aná tan y tan be,
que un temps desprès, lo patró,
era un rich capitalista,
un dels armadors mes forts
de tota l' Isla de Cuba.

ANT. ¡Que 'm diu home! *(Molt admirat.)*

TIM. Si senyó.
Quant vaig teni una fortuna,
me vaig casar per amor
ab una filla de un pobre
marinér de Palamós
que alli á la Habana vivia.
¡Era hermosa com un sol!
¡era un angel! Mòlt poch temps
(Sa axuga una llagrima.)
vaig gosar de son amor;
va morir de sobre part
¡la infelís! quant parí 'l noy.
La alegria 'm va fugí
y 'm va fugí l' ambició,
vaig vendrer lo que tenia,
y ab sis homes, dida y noy
ab un barco que 'm quedava
surto ab rumbo á Palamós.
Navegavam felisment,
quant un pirata traidó
se 'ms atraca, y mos afanys
se 'ls fá seùs ab un segon. *(Ira y tristesa.)*
Mataren los mariners
y á mi 'm deixaren per mort,
robantme tot quant tenia
y á fins la dida y lo noy.

ANT. Quin barco era?

TIM. De Colombia
duhía issat lo pabelló,
y era fragata.

ANT. Fragata? *(sorpres.)*

TIM. Fragata de mólt bon port,
y si be poch la vaig veurer
perquè cuasi be era fosch,
lo capitá y trípulants
de aquell gran crim, los autors
parlaban tan catalá
com hi parlem vosté y jo.
ANT. ¡Que diu home!
TIM. Lo que sén.
ANT. ¡Axió fá escruxi!
TIM. Allavors
un barco de Rey, que duhía
lo mateix rumbo que jo,
los va fér forsar las velas;
y quant va arribar aprop
me va trasbordar, duhient
lo mèu berganti á remolch
fins dintre 'l port de l' Habana.
Al poch temps, curat del tot,
vaig vendre 'l barco y jurá
navegant recorre 'l món
per venjarme del pirata
y trobá 'l fill del mèu cor.
¡ Vint anys hi ha que navego
y no 'l sé trobar en lloch!
ANT. Home qui sap, pót ser vingui
dia que 'l trobeu.
TIM. ¡Ay, no!
Só mòlt vell y moriré
sens' venjarme y sense 'l noy.
ANT. A la promesa den Pere
li passà 'l mateix que á vos;
li assessinaren la mare
y li varen robá tot.
Jo la vaig salvá ¡pobreta!
TIM. ¡També!
ANT. Si.
TIM. Digui: fá mólt?
ANT. Si, vint anys.
TIM. Sera 'l mateix.

ANT. Pót sèr que 'l trobi.
TIM. Avuy fòs.
ANT. Mès ara no us capfiqueu. *(Procurant consolarlo)*

ESCENA XVII.

DITS, BALSANT *y* JULIO.

BAL. Hi ha permís? *(Entrant.)*
ANT. Endevant.
Dèu lo guard' senyó Balsant.
BAL. Li presento 'l mèu hereu.
ANT. Tinch molta satisfacció
de coneixe'l.
JUL. Jo també.
¿Y que tal, ha arribat bo
lo sèu hereu?
ANT. Si senyó,
Timoné, feu lo favor
d' avisá 'l noy.
TIM Al instant. *(S' en va.)*
BAL. Li ha parlat del nostre plan?
ANT. L' accepta ab lo gust major.
Que no 's volan assentá?
BAL. Ab lo permís de vosté. *(Se assentan.)*

ESCENA XVIII.

DITS *y* PERET *entrant ab lo* TIMONÉ.

ANT. Aquí te 'n Pere.
BAL. *(Contemplantlo.)* Mòlt bè,
te cara de capitá.
(Dirigintshi.) Ja son pare li haurá dit
que será un gran gust per mí
que mani 'l mèu berganti.
PER. Y jo li quedo agrahit
de que 'm fassi tal honor.

BAL. L' interés mèu ho reclama;
gossant de tan bona fama
vosté es qui 'm fá á mi 'l favor.
Aqui te copia dels tractes.
(Li don' un paper Paret llegeix.)

TIM. (*Ap.*) Jo he sentit aqueixa véu
y no sé ahont.*)*

BAL. Vosté creu
que 's poden fér millors, tractes?

PER. Senyó Balsant, me confon
ab lo que m' ofereix aquí.

BAL. Es lo mèu gust.

PER. Conti ab mi
fins á l' altre part del mon.

BAL. Demá passat me convé
que marxí 'l buch.

PER. (*Sorprés.*) Tan depressa.

BAL. M' urgeix mòlt.

PER. Si l' interessa
demá passat marxaré.

BAL. En bon' hora, 'l berganti
ja té la tripulació
y en pót pendrer possesió.
si vol, demá 'l dematí.

PER. No hi ha cap inconvenient,
sòls com á pacte reclamo
aquet vellet de nostramo:
(*Senyalant al Timoné.*)
li sembla be?

BAL. Está corrent.

PER. De company me servireu (*Al Timoné.*)
un altre cop cap allá.

JUL. (*A Balsant.*) Y la noya?
(Oh dihuent en veu vaixa y apart.)

BAL. (*A Julio.*) Ja vindrá.

TIM. (Jo he sentit aqueixa veu.*)*
(*Pera si, volent recordar ahont.*)

ESCENA XIX.

DITS *y* VENTURA.

VEN. Pare lo sopá es á taula; (*Desde la porta.*)
(*Sorpresa.*) ¡ay! perdonin. (*A Balsant y Julio.*)
BAL. Res d' aixó.
ANT. Per xó no se han pas de moure
també ni haurá per tots.
JUL. (*A Anton.*) Guapa noya. (*Referintse á Vent.*)
ANT. No es maleta
es la promesa del noy.
JUL. Me 'n alegro, (Aixó hu veurem) (*Ap.*)
Tinch mólta satisfacció. (*A Ventura.*)
(Fes lo que 't dich.)
(*Ho diu á Ventura entregantli una carta de par amagat.*)
VEN. (*á Julio.*) Ho faré. (*Tot anantsent.*)
BAL. Celebro mòlt senyó Anton
que 'ls nostres tractes comensin
baix uns auspicis tant bons.
Sopin de gust.
ANT. Bona nit.
JUL. (*á Peret.*) Disposí.
PER. (*encaixant.*) Mòlt servidor.
(*Los acompanyan fins á la porta.*)

ESCENA XX.

SENYÓ ANTON, PERET, TIMONÉ *y* VENTURA.

ANT. En Balsant té un cor mólt noble.
TIM. Dèu ho vulga.
ANT. Que 'n ducteu?
Es home que ahont lo veyeu
fá gran caritat al poble.
PER. Sembla persona mòlt llana.
ANT. Ha vist mòlt y te cervell.
Dihuen que 'l sèu noy fá d' ell

lo que li dona la gana.
TIM. Si del sèu fill no fès cas
de qui 'n fará?
PER. Al menjadó
seguirem la discusió.
Ventura donam lo brás. *(Li pren lo brás.)*
ANT. Tens rahó; que 'l que no traga *(Mólt alegre.)*
no es bo per la maniobra
y tot menjant, mans á l' obra,
festejeu ara que os vaga.
(Se 'n van tots al menjadó.)

ESCENA XXI.

ROSETA

(Surt Roseta de son cuarto mólt trista y se dirigeix cap á la finestra que la obra.)

Enveija á 'n lo cor me fá
lo ditxosos que 'ls dos son.
mentres que 'l pobre Ramon
sóls Dèu sap quant tornará.
Lluna bonica, que te entretens *(En la finestra.)*
á contar llàgrimas de cors ausents
y confidenta dels que 's adoran
los aconsolas sempre que ploran,
fesme un misatge, si be te apar,
quant ta llum bella caigui á la mar,
sobre las velas del séu baixell
digali, lluna, que penso ab ell.
Si á martelladas lo cor li pòlsa,
deixali caurer ta llum mes dòlsa,
donantli ratxas de brisa mansa
que 'l dol li amayni de la anyoransa,
y quant te miri com ara 't miro
y trist sospiri com jo sospiro
ompla sas velas de bon garbí
dientli, lluna, que pensi ab mí.

ESCENA XXII.

VENTURA *y* ROSETA

VEN. *(Sortint,)* En Julio ab la seva carta,
diu: que surti á la finestra;
mentres conversan los homens,
veurem que vól. ¡La Roseta!. *(Estrenyada de veurela.)*
Que fás dona, aqui tan sola.
ROS. Que he de fér, distreure penas.
VEN. No siguis aixis, tu prens
las cosas de una manera..
que 't tornarás ximple, creume,
los ausents ja 's divertéixan.
ROS. Cada hu es com Deu l' ha fét.
VEN. Si 't va be aixis, tu mateixa.
ROS. Que deixas al noy sòl ?
VEN. No,
se han embrancat en conversas
de guindas, barcos y jarcias
y no sé de que las 'ehuan.
Fuman y com no quedaban
puros á la sigarrera
pót se 'n vulguin, te buscava
perquè n' anesis á treura.
ROS. Tens rahó, me 'n he olvidat. *(Sèn va.)*
VEN. Es un ángel á la terra. *(Mirantla com se 'n vá.)*

ESCENA XXIII.

VENTURA.

A la reixa, á esperá 'l vinch
y 'm sento 'l cor abatut:
pagar ab ingratitut
vol un valor que no tinch.
Conech que 'n Peret m' adora,
y es fragilitat humana.....

ell sòls me fá capitana
y jo aspiro á ser senyora.
Un brillo enlluernador
me tè 'l pensament distret;
fem que 'l cor se estiga quiet *(Resolta)*
y que 'l cap goberni 'l cor.

ESCENA XXIV.

VENTURA *y* JULIO.

Julio estará á la finestra de la part de fora.

VEN. Julio.
JUL. Estimada Ventura,
estrella de la hermosura
quant cego pe'l tèu amor
vinga á darte 'l nom y 'l cor
voldrás venirten ab mi?
VEN. Si.
JUL. Si es que 'l tèu cor hi consenti
aixís que 'n Peret se ausenti
á segrestarte vindré
y allavoras voldrás sé
l' angelet del mèu camí?
VEN. Sí.
JUL. Lo pare 'l fá capitá
perquè jo 't pugui estimá.
Li tinch por.
VEN. No 'n tinguis gota.
JUL. Serás meva tota, tota
aixís que éll surti d' aquí?
VEN. Sí.
JUL. Donchs viu sense cap recel,
que en aqueixa dolsa má
mes patons t' he d' estampá *(Li besa la má.)*
que estrellas hi ha en lo cel.
VEN. ¡Julio! *(Retirant la ma ab temor.)*
JUL. La nit es muda
y á ningú ho tornará á di

VEN. Fuig que vé algu cap aquí
y si 'm véu estich perduda.
(Julio al moment fuig depressa de la finestra y Ventura corrent se dirigeix á son cuarto.)
(Tot anantsent.) No sé quin presagi inquiet
dintre del mèu cor ressona.
(En eix moment surt la Roseta de la porta del menjadó.)

ESCENA XXV.

VENTURA *y* ROSETA..

ROS. Hont vas tan depressa, dona ?
(Veyentla fugir cap al menjadó.)

VEN. A dins á veure 'n Peret.

ESCENA XXVI.

ROSETA.

(Estarán trucant desesperadament.)

Trucan ! Qui pot sé á tal hora ? *(Estrenyada.)*
(Se 'n va á obrir y al veurer á Ramon se li tira als brassos.)

ESCENA XXVII.

ROSETA *y* RAMON.

ROS. ¡ Ramon del mèu cor ! *(Va per abrassarlo.)*

RAM. *(Apartantla.)* Atrás.
(Ab furor.) Qui era 'l que estava ab tú
á la reixa enrahonant ?

ROS. Y ara qu' ets boitg.

RAM. Ho, no hu neguis
perqué ho he vist.

ROS. *(Ab dignitat.)* Es engany.

RAM. Com que es engany, deshonesta,

que 't pensas que só capás
de dí una cosa per altre?
Jo hu he vist. Qui era?

Ros. (*Endevinant que seria la Ventura.*) Ah!

ESCENA ÚLTIMA.

DITS, SENYÓ ANTON, PERET, TIMONÉ *y* VENTURA.

(*Surtan tots precipitadament del menjadó.—Se recomana aqueixa escena. L' acció déu ser mólt rápida.*)

Ant. Qué son aquets crits? ¡Ramon!
(*Sorprés de veurel.*)

Ros. No digas res. (*Suplicant á Ram.*)

Ram. (*Apartantla.*) Es en va.
(*A Anton.*) Hé trobat la vostre filla
á la reixa enrahonant
ab un que la festeijava
y li besava las mans.

Ant. ¡Roseta!

Ros. No hu cregueu, pare.

Ram. Jo hu he vist.

Ros. (*Ab dignitat.*) No es veritat.

Ram. Jo hu he vist y ho repeteixo.

Ant. Ramon, tu 'ms estás faltánt.

Per. Disculpat, noya.

Ros. No puch.

Ram. Ja ho sentiu, tot s' ha acabat
que no fio l' honra meva
á dona de cor tan fáls. (*Se 'n vá.*)

Ros. ¡Per Dèu! Ramon.

Tim. (*Pera si.*) (No es posible.)

Ant. Oprobi de nostra sanch (*Desesperat.*)
surt de casa meva.

Ros. ¡Pare!

Ant. Lo nom de pare es sagrat
y no 'l pót dir la que 'm ompla
de deshonra 'ls cabells blanchs

ROS. (¡Y ella calla!) (*Mirant á Ventura.*)
ANT. Sí, 'm deshonras! (*Desesperat.*)
pero Dèu me venjará,
malahid...
(*Va per' malahirla y lo Timonè li tapa la boca*)
ROS. (*Horroritsada*) ¡No!
TIM. Calleu;
aixó un pare no hu diu may.

(*Cau rapit lo teló.*)

FI DEL ACTE PRIMER.

ACTE SEGON.

Representa lo teatro una sala de casa 'l senyó Balsant, ricament amoblada. Porta 'l centro, dos á los costats y una miranda que dona al jardí. A últim terme una escotilla per la que se baixa al subterrani. La escena passa á la tarde.

ESCENA PRIMERA.

SENYÓ BALSANT *y* DIDA.

(La Dida fá l' endressa de los objectes de la calaixera. Balsant, llegeix los diaris.

Bal. S' ha alsat ja 'n Julio?

Did. No hu crech.
Que 'l crido?

Bal. Dona está clá
ja t' he dit massas vegadas
que no 'l deixis dormí tant.
Son las dotze y dintre poch (*Mirant lo relotje.*)
vindrán aqui 'ls convidats
y si encara está dormint

qui sap lo que 'n pensarán.
Conexerás la mestressa
que tindrás demá passat.

DID. Vol di que hi será felis
en Julio?

BAL. Dona, está clá.

DID. Es que si 'l cases per forsa
no hu voldria. Lo he criat
y 's pót dir que sò sa maré;
ella me 'l va encomaná
quant va mori.

BAL. No 'm recordes *(Contrariat.)*
cosas que saps me fan mal.

DID. Si ara 'l veyés lo sèu pare
tan guapó, tan ben plentat;
¡pobre home! tot s' hi fondria.

BAL. Malehida, vóls callá? *(Fora de sí.)*

DID. No senyó, que era un bon home,
incapás de fè cap dany,
á ningú, mentres voste.....

BAL. Si no callas t' obro 'l cap. *(Ab ira.)*
Grèu me sabrá mentres visquí
no haverte tirat al màr.

DID. No m' hi va tirá pel noy.

BAL. Pero 't menjas lo mèu pa.

DID. A mi no 'm vengui finesas
ni favors, perqué ja sap
que 'l conech, vosté en sa vida
ha tingut sanch de cristiá.
Callo perqué estima al noy
que sinó, ja fora al pal,
ho enten?

BAL. No m' exasperis...

DID. Fassiho, tindrá dos treballs.

BAL. Mira que algun dia.....

DID. A mi?
que está fresch, senyò Balsànt!
Ja 'm haguera fét fèr malvas
si aixís que va'm arribar,

no hagués prés la providencia
de fé escriure ab paper blanch
tota l' historia del barco
ab tots los pels y senyals,
y deixarla ab mans seguras
per portarla al tribunal
cualsevol dia que 'm mori
d' un mal de ventre impensat.

BAL. Dona, no 'm treguis de tino.

DID. Donchs no renyí.

BAL. *(Apaciguantse.)* Callarás?

DID. Calli vosté.

BAL. *(Contenintse.)* Crida 'l noy
y tinguèm la festa ab pau.
(La Dida se 'n va ab mólta dignitat.)

ESCENA II.

BALSANT.

De que 'm serveix, ¡sort malvada!
lo sé 'l mès rich de la vila
si no tinch hora tranquila
y só esclau d' una criada.
Qui 's podia figurá
que al abordá un bastiment
un nen de mamas rient
desarmés la meva má,
y jo que may al amor
la meva ánima he rendit,
trobo que aquell nen petit
s' ha fét amo del mèu cor.

ESCENA III.

BALSANT *y* JULIO.

(Sortirá 'n Julio fentse 'l llas de la corbata.)

JUL. Ola! papá.

BAL. ¡Quin dormi!

JUL. Tinch las feynas acabadas.

BAL. Ja te he dit massas vegadas
que 't alsis mes dematí.
No vull que l' hereu Balsant...

JUL. Si comensas cap sermó...
mira que viro en rodó.

BAL. Pero Julio, que dirán
los de casa 'l senyó Anton
si 't veuhen mitg adormit?

JUL. Que fá poch me alsat del llit (*Ab tó de broma*)
ò que tinch los ulls de son.
Mira, papá, entre tu y jo
fem dos homes mòlt corrents,
jo dormò mòlt y tu gens
y 'ms compensem.

BAL. (*Ab amargura.*) Tens rahó.
Y que tal va anar la cita
d' ahi nit?

JUL. No anava mal.
pero vingué un menestral
á interrompre 'm la visita
á lo millor, ¡y mal vinatge!
aquell si que no té son.

BAL. Pero qui era?

JUL. En Ramon
que arribava de viatge,
y que venía tot dret;
y al veurer de lluny vení
vaig pensá si 't véu aquí
ho dirá tot á en Peret
y tindréu un somaten.

BAL. No vèus lo sér tan llaugé
lo que porta. Y que vas fé ?

JUL. Tocá ruxola corrent.

BAL. Sempre has de fér la baboya
quant jo no 't tinch at costat.
Déu vulga no aixis causat
algun trastorn á la nóya.

JUL. Com ho podia evitá ?

BAL. No ananthi y no movent brega.

JUL. Si 's mou millor; ja 'm carrega (*Enfadat.*

trobarme 'l cami tan pla.
Jo valch tant com qualsevol
y no temo 'l que tu tems.
BAL. No cridis may lo mal temps,
que massa que vé tot sòl.

ESCENA IV.

Dits y DIDA.

DID. En Ramon d' aqui 'l costat.
demana en Julio.
BAL. En Ramon?
JUL. Digali que passi.
BAL. *(A la dida.)* Esperat;
(A en Julio.) Vesten á 'n al menjadó.
JUL. Perqué?
BAL. Perqué jo t' ho mano.
JUL. Mira papá...
BAL. Míra noy
que á mi no 'm agradan réplicas.
JUL. Sempre t' has d' aficá ab tot.
BAL. Home deixam fé á 'n á mi
y escolta y calla... si pòts.
JUL. Bueno...
(Balsant á la Dida.) Dígalhi que passi.
Veurem que porta de nou.
(Se 'n van la Dida y en Julio.)

ESCENA VII.

BALSANT *y* RAMON.

RAM. Déu lo guard' senyó Balsant.
BAL. Ben vingut sigas minyó.
Que tal ha anat lo viatge?
RAM. Bastant regular.
BAL. Y donchs
com es que estigas tan sèrio?
RAM. Perqué en arribant á port
m' ha naufragat l' esperansa.

BAL. Quin vent feya?
RAM. Vent traidór. *(Ab ira,)*
BAL. No t' entench?
RAM. No es massa fácil,
peró m' entendrá 'l sèu noy.
BAL. No crech que tampoch t' entengui
pero si tu 'm dius que vols
pot sé que jo t' assereni
los nuvols que tens al cor.
RAM. No es fácil.
BAL. Diu l' aforisme
que, devegadas los boitgs
fan vitllas.
RAM. Senyó Balsant,
quant un ha perdut lo joch
de poca cosa serveixen
las vitllas que fan los boitgs.
BAL. Com l' has perdut?
RAM. Jo estimava
ab tota la fé del cor
á la Roseta.
BAL. Ja ho sé,
la filla del senyó Anton.
RAM. Dirijintme á casa seva,
ahi nit, prop de las nou,
vaig sorprendre á la finestra
un jove fentli l' amor
que li estrenyia las mans
y besantlas ab passió,
me va probá que l' ausència
m' havia trèt del sèu cor.
BAL. Y 't va semblá tal vegada
que aquell jove era 'l mèu noy,
y vóls demanarl'hi compte.
RAM. Jo no he dit tant.
BAL. Ja ho dich jo,
què he aprés en lo blanch del ulls
á llegir las intencions.
Estimas á la Roseta?
RAM. L' estimava mòlt y mòlt.

BAL. Donchs viu tranquil?
RAM. Que vol dir?
BAL. Que ningú hi véu clar sent fosch.
RAM. Senyó Balsant las paraulas
no borran las impresions
y ahi vaig tocar certesas.
BAL. Podé vas tocá 'l tambó,
Que 'm darás si 't tranquiliso?
RAM. Tota la sanch del mèu cor.
BAL. Donchs jo t' ho faré de franch,
ab la sola condició,
que 'm prometis sér discret.
RAM. Li juro pel mèu honor.
BAL. A casa de la promesa
quantas donas hi há?
RAM. Dos.
BAL. Donchs perqué t' entran sospitas
de l' una y de l' altre no?
RAM. Que vol dir?
BAL. Que devegadas
quant un home está gelós
per mes que obri las pestanyas
no veu las cosas com son.
RAM. La ventura! *(Endevinant.)*
BAL. Si 'n Peret
demá fá rumbo á mitg jorn,
demá passat dematí
ho veurás mes clá que 'l sol.
RAM. Si aixó no pót sér.
BAL. Donchs es
la veritat, te 'n responch,
y silenci.
RAM. Ay! li asseguro
que 'm ha trèt un pes del còr;
tinch necesitat de creurel'.
BAL. Avuy vindrán aquí tots
á brená y passá la tarde;
també 't pòts quedá si vols.
RAM. M' hi convida de bon grat?
BAL. Si home si, de debó.

RAM Donchs li acepto l' ofriment.
BAL. Mòlt ben fèt. Aqui 'ls tens tots.

ESCENA VI.

DITS, JULIO, ANTON, PERET, ROSETA *y* VENTURA. (*Entran pel foro tots y Julio surt del sèu cuarto.)*

BAL. Ben vinguts á casa meva;
que tal d' ahi ensá?
ANT. Mòlt be,
y vostés Senyó Balsant.
BAL. Anem seguint lo mateix.
RAM. Ni me la goso mirá! (*Mirant á Roseta.)*
BAL. Senyoretas als séus peus.
Y vosté Peret que tal,
ha seguit lo bastiment?
PER. Si senyó y li asseguro
que 'm ha deixat satisfet.
En llargant majors y gavias
ha d' anar com un llampech:
y té unas comoditats
que ni cap barco de Rey.
BAL. La millor prenda del barco
es lo capitá que té.
PER. No valch tant.
ANT. Vosté li fá. *(En eix moment tots estan mirant la sala que Balsant los hi ensenya.)*
mes favor del que ell mereix.
RAM. Senyó Anton vol fé 'l favor
d' escoltá un petit moment? *(Ap. al senyó An.)*
ANT. Que vóls?
RAM. De lo d' ahi vespre
que 'n ha calculat vosté?
ANT. Saps lo que 'n he calculat
que 't vias begut lo seny
y es lo cas que que no 't perdono
que 'm fessis eixir del test
ab l' escándol que vas mourer.
RAM. Que está mólt trista ella?
ANT Gèns.
Avuy m' ha parlat calma

y nega de sech á sech
tot lo que dius que vas veure,

RAM. De modo que voste creu?
ANT. Tot lo que ella diu.
RAM. De veras?
ANT. La meva filla no ment.
RAM. Vol creure que casi, casi
só d' aquet paré mateix
ANT. Y donchs baliga, balaga,
perqué vas fé 'l que vas fér.
(Julio mira á en Pere y Ventura que est li está donan lo bras sens deixarla aná.)
JUL. Ell no la deixa del bras,
vaya un papé que estich fent.
BAL. Perqui 's baixa al sotarrani
(Ensenyantlís la casa.)
á dós magnifichs sellers.
RAM. *(A Anton.)* Si 'm fes un favor.
ANT. Que vóls?
RAM. Poder parlarhi un xiquet
ANT. Li diré.
PER. *(A Balsnnt.)* Aixó es mes que casa
un palacio de marquès.
BAL. Encara hi faltan adornos. *(Mirant á Ventura)*
PER. Pero Ventura que tèns
qué estás tan distreta avuy.
VEN. Que vols que 't diga, no hu sé...
ANT. *(A Roseta.* En Ramon te vól parlar.
ROS. No hi tinch cap inconvenient.
BAL. Y ames de todas las pesas
hi ha 'l pati, un jardinet
ahont, si es del sèu agrado,
podem donarhi un paseitg?
ANT. Ab mòlt gust senyó Balsant.
BAL. Passin... *(A Ventura, Pere, Anton.*
ANT. Després de vostés.
No 'n fassis massa, Roseta, *(A Roseta.)*
crech qu' ell se 't ve á humiliá.
ROS. No basquejeu, que ell vindrá
á bordo á menjá galeta.
(Baixen tots al jardi menos Ramon y Roseta.)

ESCENA VII.

RAMON *y* ROSETA.

Ram. Ingrata! *(Acostantsi.)*
Ros. Parlas ab mi?
Ram. Ab tu parlo.
Ros. Donchs no hi som,
que á mí se 'm diu 'l mèu nom.
Ros. Roseta, jo t' ho puch di,
t' ho puch di, ¡dona inhumana!,
perqué quant vaig arribár
no 't vas voler disculpar?
Ros. Perqué no 'm va dar la gana.
Ram. Digas que 'l remordiment
te va deixá 'l llabi mut,
perqué si haguessis pogut...
Ros. Ay grandissim imprudent,
qui es l' home que s' aproxima
al costat d' una minyona
y 'l Dèu te guard' que li dona
es deshonrá la que estima?
Ahont son los miraments?
Ram. L' home se cega y un prompte...
Ros. Lo prompte es tenirse compte
ab las paraulas, ho entens?
Y si jo no haguès trobat
defensa cumplida y neta
podias dirme, Roseta,
fins aqui havem arribat;
pero no ab veus destrempadas
ferirme la reputació
á devant de tots, aixó
ningú m' ho fá dos vegadas.
Ram. Es que tu no consideras
que jo hu vaig veure, y perdona...
Ros. Donchs vesten á Barcelona
y comprat unas ulleras.
Ram. Quant un home está gelós

ab que podrá may tenì
mes fé que ab los ulls?

Ros. Ab mi.

Ram. Es á dir que he de fér l' os.

Ros. Mira noy, á devant mèu
ni en broma vull que 't propassis,
si ab mi feyas l' os no 'l fassis
y vesten al nom de Dèu.

Ram. ¡Contrarrellam! de xicota
sempre vòl tenìr rahó.

Ros. Donchs qui 't creus que la té?

Ram. Jo.

Ros. Ja te la pòts quedar tota.

Ram. Per Dèu no sigas tossuda
perque avuy ho ets per demés;
canta *no era jo* y res mes.

Ros. Donchs no canto que estich muda.

Ram. Es dir, que vóls renyí ab mi?
¡y per sempre! Que no 'm vòls?

Ros. Just.

Ram. Es dir que no 't condols
de mi per res?

Ros. Com tu ahi.

Ram. Es que es tot un compromís!
mireu que es cosa que irrita
que una nena tan petita
sabateji á un home aixís!

Ros. Ramon, quant eras ausent
he plorat mòltas vegadas
llágrimas mal aguanyadas
que se las enduhia 'l vent;
y plegant ab dol las mans
sempre que 'l cel se cubria.
deya á la Verge Maria:
¡Ampareu als navegants.
Densá qu' ets arribat tu
me vas dá tanta alegría
que li dich; Verge Maria,
no ampareu mes á ningú.

Ram. Per Dèu Roseta, repara

que m' omplas lo cor d' afanys.

Ros. Que n' ets de tardá, noy, d' anys
á veurem ab bona cara.

Ram. Escoltam.

Ros. Me has deixat sorda.

Ram. Que la sanch se 'm electrisa!

Ros. Quant vulgas penjarte, avisa
y 't regalaré la corda.

Ram Axió ja no pót passa...

Ros. Ramon, èts home ó non èts,
Donchs si ho èts, veyent tals fèts
has de rompre. *(Se 'n va Roseta.)*

Ram. *(Pera si al quedar sol.)* Y com se fá?
si la tinch aqui clavada
y per ella 'l cor basqueja,
y com mès me sabateja
mès l' estimo y mès m' agrada.

ESCENA VIII.

RAMON *y* PERET.

(Surt en Peret desesperat, de la porta que va 'l jardí.)

Per. Llam de Dèu!

Ram. Que tens Peret?

Per. No hu se lo que tinch, Ramon,
no se si no que la sanch
me está bullint dins del cor.

Ram. Pero que 't passa?

Per. Me passa,
que tot lo que veitg es fosch,
que idolatro á la Ventura
ab una cega passió
y m' estich fent trossos l' anima,
y la seva no 's conmou.

Ram. *(Pera si.)* (Ay! que sent rastre!)

Per. Al vení,
que anavam del bras tots dos,
sentia tremolá 'l sèu

com una ala de colom.
¡ Que hi passa dins d' aquella anima ?

RAM. Tu creus qui passa calcom ?
PER. Crech que 'l séu cor no m' estima.
RAM. La Roseta á mi tampoch
PER. Comprench que tu desde ahí
tens motius d' estar queixós,
RAM. Donchs feste creus, has d' entendrer
que l' hi perdonava tot.....
PER. Mòlt tu ha d' agrehir
RAM. *S*i ?
Donchs m' ha dat los passaports.
PRR. Tu 'l hi has dats ó ella á tu ?
RAM. Fondo.
PER. No hu puch entendrer ?
RAM. Jo prou
perque 'ls acabo de rebrer
á la boca del canó.
PER. Y la pots perdonar ?
RAM. Si
l' home ha d' essé generós
y jo 'n vull ser sempre ab ella,
(Quant se que no tinch rahó.) (*Pera si.*)
(Mentres tenen aqueixa conversa, en Peret se ha acostat al mirador y ab los gestos demostra que vèu una cosa que 'l contraria.)
Que estás mirant?
PER. Una cosa
que passa en lo cenador.
RAM. Lo que hi ha dintre es en Julio, (*Acostantsi.)*
pero se hi está tot sol...
PER. Veus lo que té al sèu costat?
RAM. Prou que ho veig, dos rams de flors,
y escriu en lo targeter
ab un llapis presurós,
ja ha acabat y esqueixa 'l full,
y 'l fica á dins de la flors.
¡Com lo dongui á la Roseta
li trech las tripas al sol !
PER. No será á 'n ella á la que...
á brams m' ho diu lo mèu cor.

ESCENA IX.

DITS *y* TIMONÉ.

TIM. Senyó Peret, vinch á dirli
PER. Perdoneu, no estich per vos.
(Se 'n van Peret y Ramon cap al jardí.)

ESCENA X.

TIMONÉ.

May l' havia vist aixís!,
es la primera vegada
que 'm ha plantat tan en sech,
alguna cosa li passa;
jo l' he vist en mòlts apuros
y 'l sèu cor may no ha fèt aigua;
y com ni ha de fer? Es jove,
quant se allunya de la patria
s' hi deixa 'l cor plé de amor,
s' hi deixa pare y germana
y portant sempre en la prova
la estrella de l' esperanza
lo dol de la despedida
porta 'l goig de la tornàda.
Mentres jo á cualsevol part
hont possi las mevas plantas
no hi trobo una sola veu
que 'm ressoni dins de l' ánima.

ESCENA XI.

TIMONÉ *y* DIDA.

DID. Que busqueu per' qui bon home?
Dissimuli... *(Al mirarlo.)* ¡Verge santa!
vosté es de aquí?
TIM. *(La mira de fit á fit.)* ¡Bon Jesus!

DID. D' hont ve vosté? *(Ab ansietat.)*
TIM. De l' Habana.
DID. Si no pót ser.
TIM. Si pót sér.
DID. Don Narcís!
TIM. *(Abrassantla.)* Dida estimada!
deixem pagarte 'l recort
del fill, ab las mevas llágrimas.
DID. Lo sèu fill es viu.
TIM. Es viu? *(Fora de sí.)*
DID. Viu y guapo y ple de gracias.
TIM. Y ahont es?
DID. Ja ho sabrá tot,
no digui ni una paràula.
Vinguí, fiquis al mèu cuarto.
(La Dida á companya al Timoné fins al séu cuarto, y tot ananti diu:)
Ara 'ms veurem cara á cara.

ESCENA XII.

DIDA, FRANCESCH *y* TORTOSÍ. *(Entranl pel foro.)*

DID Que voleu?
FRAN. Veure 'l senyó.
DID. Pero be, de part d' aquí?
FRAN. D' en Francesch y 'l Tortosí.
DID. *(Anantsen.)* No prometeu res de bo. *(Pera sí.)*

ESCENA XIII.

FRANCESCH *y* TORTOSÍ.

(Eixos dos son piratas de cara fèra.)

FRAN. Que no l' has reconeguda?
TOR. Pròu, la dida del petit.
FRAN. S' ha fét ben vella.
TOR. Han passat
un grapat d' anys.

FRAN. Prop de vint.
TOR. Escolta, Francech ; y si ara
algun murri descobrís
lo que hem fét sent piratas
que 'ms podrìa succehir?
FRAN. Cuasi re, á n' als que han fét
d' un ofici tan lluit,
uns que 's dihuen *als del marjen*
els donan un corbatí.
TOR. Mosca! Y que nos treu indult?
FRAN. Ab lo temps pót sér que sí
pero fins avuy en dia
entench que es tán suprimits.
Y digas, desde allavoras
has dormit may mès tranquil?
TOR. Prou, lo que es en sos principis
las cosas costan un chich;
y á las foscas sempre veya
calabres aprop del llit;
pero despues un minyó
que servia ab los carlins
y que era un noy de cap d' ala,
que 'n havía fét á mils,
me va dona una recepta
ab la qual sempre he dormit.
FRAN. Y quina es?
TOR. Que avans de jaurer
tringués ben ferm, perque 'l vi
té la virtud de la creu
que espanta 'ls mals esperits,
FRAN. Ditxós de tú. jo no tinch
repós de nit ni de dia.
TOR. De dia ja es molt distint,
los mort no 'm fan gens d' efecte,
però me 'n fan mòlt los vius
y aqueixa no m' passa, sempre
que veix un guardia *savil*
me sembla que 'm va dir, *Tet*,
no 'ls puch veurer ni sofrir.

ESCENA XIV.

DITS *y* BALSANT *entrant.*

BAL. Ola! noys.
TOR. *y* FRAN. Mi capitan. *(Cuadrantse.)*
BAL. Quin vent vos porta per quí?
FRAN. Li venim á reculli
los diners, senyó Balsant.
TOR. Volem aná lluny.
BAL. Y aixó?
FRAN. Com compren vosté mateix
si aquí un se trallueix
no pót vení res de bó,
y ab las cuartos adcarits
honradament, un se 'n vá
als Estats-Units y allá
se fá dels Estats Units.
Lo temps es un xich advers,
y per acabar rahons,
volem recollí 'ls pinyons
que vam guanyá en lo comers.
(La paraula comers *molt acentuada.)*
BAL. No hi tinch cap inconvenient
quant no hi hagi aquí ningú,
ara, noys, no es oportú
perque allí dins hi ha gent.
FRAN. Ja 'ms esperarém, qui hi fá;
no veu qu'un es foraster
y al miran y pel carrer
no hi fá gens de bon está.
BAL. Que teniu algun temor
de no cobrá?
FRAN. ¡Vol callá!
nosaltres desconfiá?
vosté 'ms ataca l' honor.
BAL. L' honor? el que os en demani
está fresch.
TOR. No som jueus?

BAL. Entreu aquí y espereus.
TOTS DOS. Senyó mestre, vostè maní. *(Fent lo saludo.)*
(Balsant los fá entrar á un cuarto.)

ESCENA XV.

BALSANT

Son los dos últims que 'm quedan
d' aquella vida, y si 'n van
per no torná mès, ja es hora
que comensi á respirar.

ESCENA XVI.

BALSANT, PERET *y* VENTÙRA *del bras*, ROSETA, RAMON *y* JULIO.

(Se recomana aqueixa escena.)
(Tant Roseta com Ventura, portarán un ram.)

ANT. No he vist may res tan magnifich.
BAL. Y be que 'ls en ha semblat?
ANT. Home, pel Masnou es massa,
si axió es un siti reyal.
BAL. Jo la vaig fèr per l' hereu.
VEN. *(Pera si.)* (No separa 'ls ulls del ram!)
ANT. Vosté si que 's pót bén riure
de tothom Don Julio.
JUL. Ca.
ANT. Que vól mes?
BAL. *(A Julio ab veu baixa.)* (Quina te 'n passa?)
JUL. *(A Balsant.)* (Que m' estich fregint la sanch
de veure que no la deixa
á sol ni á sombra un instant.)
BAL. Ten prudencia y calla ó vesten.
(A Ventura.) Y á la noya que li apar
de las flors de casa nostre.
VEN. Mólt bonicas...?
ANT. Dona, estás

mólt encongida, respon,
si las flors son lo tèu flach.

PER. Y mès un ram com aquet *(Ab ironia.)*
que ve de tan bonas mans.

JUL. (Se burla de mi!) *(Pera si.)*

PER. *(Agafa 'l ram per olorá.)* Jo 'ls sento
un olor particular,
en que consisteix Don Julio?

JUL. En que son flors tropicals.

PER. Ja deya jo que d' aquestas *(Ab ironia.)*
en lo pays no n' hi há,
vetaquí perquè marejan
com que allí 'l sòl pica tant,
(Ja veitg lo paper.) *(Peret agafa 'l paper del ram.)*

VEN. Peret
no 't cansas de darme 'l bras?

PER. Si ja pòts anar soleta.
(Ap.) Escolti Julio.

JUL. Que hi há?

PER. Com se 'n diu d' aquesta? *(Li ensenya 'l pape.)*

JUL. Calli. *(A en P. ab veu baixa.)*
D' aixó s' en diu cactus b'lanch; *(En veu alta.)*
no hu veu, té la fulla prima
sembla papé setinat.

PER. Y embolicanthi dos balas *(A Julio, baix)*
no fora un xich mès pesant?

JUL. Que ho vól probar?

PER. Tot seguit. *(Id.)*

JUL. L' espero á fora.

PER. Allá vaig.
Senyors ab lo sèu permis
tinch un xich que fér.

ANT. Ahont vas?

PER. Me vaig deixá 'l cronómetro
á Barcelona á adobar
y vull di á 'n al Timoné
que 'l reculleixi al instant.

JUL. Si no es mès qu' aixó no 'l cánsi;
hi ha un noy aquí 'l costat
que corra mes que una llebra

y hi anirá ab cuatre salts.
PER. No 'l conech?
JUL. Ja 'l conech jo
vingui que hi 'n irem plegats. *(Sen van.)*
VEN. *(Pera si.)* (Dèu mèu, que passa per mi?)
BAL. No tardèu gaire á tornar.

ESCENA XVII.

DITS *menos* JULIO *y* PERET.

RAM. *(Dèu no 'm valga si tots dos* *(Pera si.)*
no van á trencarse 'l cap.)
No sospitas res? *(A Roseta.)*
ROS. *(Ab tó aspre.)* De qué?
RAM. Roseta!
ROS. Deixam ab pau.
RAM. Per mes que 'm fassis lo serio
t' aniré sempre 'l detrás
lo mateix que un gos.
ROS. Donchs vinahi
tindré llacayo de franch.
BAL. L' asseguro, senyó Anton,
que avuy m' ha proporcionat
uns dels dias qu' he passat
mes felissos en lo mon.
¡ Quinas noyas, quin minyó
quin pare!
ANT. Ja 'm vaig fent vèll...
y en Peret es un anyell.
RAM. En Peret es un lleó.
ANT. Vòls di noy?
RAM. No 's afiguri
que 's planyi, si algú li falta,
quant la bilis se li exalta
no hi há cap sant que 'l deturi.
BAL. Es una gran cualitat
per maná 'l mèu berganti;
mariner com un delfí
jovenet, pero trempat.

ESCENA XVIII.

DITS *y* TIMONÉ.

(Lo Timoné apareix al dintell de la porta, mentres Balsant parla, éll se va acostant.)

BAL. *P*er forsa 'm fá teni orgull
lo mòlt bè que tot me va,
allá hont poso la má
tot me surt milló que vull.
En quant se 'm acosta algú,
ó 's passeja al mèu costat,
ó 'm demana caritat,
ó 'm adula, de segú,
y 'm moteixen, dãntme encens:
«Lo fill mimat del destino.»
(Lo Timoné se hi acosta y agafantlo pel bras, en veu vaixa li diu:)
TIM. Ets un lladre , un assesino !
y es robat tot lo que tens.
Per mès que ab un goig fingit
enganyis lo mòn ab l' or
no tens pau dintre del cor,
ni pòts dormi may de nit.
ROS. Ventura que li déu di ?
que 's hagi trasmudat tant.
VEN. No hu sé.
BAL. *(A tots.)* Volan un instant
ferme 'l favor de sortí ?
ANT. Ab mòlt gust.
BAL. Dintre un moment
seré ab vostés.
ANT. Si senyó.
BAL. Hasta luego...
ANT. Passiho be,
y mil gracias per las flors. *(Se en van.)*

ESCENA XIX.

BALSANT *y* TIMONÉ.

BAL. Home ó dimoni que vens *(Fora de si.)*
ab llenguatge tenebrós
á turbá la meva pau
que pretens de mi? que vòls?
qui ets per parlá com parlas?
TIM. La teva conciencia só
que t' está dient, Balsant,
abuy t' ha arribat lo torn.
BAL. Llam del cel! si t' afiguras
que tinch tant petit lo cor
que me 'l arronsin fantasmas,
company, me coneixes poch.
Prompte qui ets? que pretens?
TIM. Lo pare d' en Julio só
que avuy te ve á demanar
compte de vint anys de dol,
de la sanch y de las feridas
obertas en lo mèu cos,
del robo de una fortuna
guanyada ab lo mèu suhor.
BAL. ¡Parleu baig! *(Horroritsat.)*
TIM. Ola, no deyas
que may se 't arronsa 'l cor?
BAL. Escolteu; tot lo passat
está ple d' amarchs recorts
per mi, pero tot té es mena
si 'm voleu ajudar vos;
jo os tornaré la fortuna
doble, triple, tot quant or
volgueu que os dongui os daré,
perqué l' or lo tinch á dòlls,
y á pesar que tot hu dona
á mi no 'm ha dat repós;
sòls una cosa ecsíjesch,
que vull que 'm deixeu 'l noy.

TIM. Que 't deixi 'l noy? lo mèu fill?
Balsant, que ho dius de debó?
BAL. En lo méu cor sech y mústich
no hi ha hagut mes qu' una font,
una font que 'm rega l' ánima,
l' amor que 'm tè aqueix xicot;
y no pretengueu robarme'l
perquè só capás de tot.
Li deixaré tot quant tinch
y no tindrá en aquet mòn
gust que no li satisfassi,
l' estimaré... mès que vos,
pero no vull que conegui
may altre pare que jo.
TIM. Pobre home! qui t' ha enganyat?
Que 't creus que 'ls vint anys de plórs
que he passat buscant l' ovella
son per entregarla al llop?
Jo só 'l bras de Dèu que baixa
per ferirte al mitg del cor,
la sola fibra que hi tens
vinch á trencártela jo.
BAL. Consentiu.
TIM. No mil vegadas.
BAL. Penseusí, perqué...
TIM. May.
BAL. Donchs
doneu á Déu vos mateix
compte de la vostre sort.

ESCENA XX.

DITS FRANCESCH *y* TORTOSI.

BAL. Francesch, Tortosi! (*Cridant.*)
FRANC. Y TORT. (*sortint.*) Que hi ha?
BAL. L' home que vejeu, sap tots
los secrets de nostre vida.
poseuli á la boca un mòs.
TIM. ¡Assessinos! (*Tapantli la boca.*)
BAL. Y mes tart

á mar ab un pes al coll.
(Balsant obra la porta del soterrani y diu.)
A dins ab ell.
(Lo Timoné 's resisteix abans no li afican.)

ESCENA XXI.

BALSANT.

(Ab desespero.) Viva Deu !
si quant tracto de se bo
m' empeny la meva planeta
del crimen pels esgraons,
fins al fondo del infern
aniré baixantlos tots.
(Se tira ab una cadira apoyantse sobre la taula en eix moment trucan.)
Trucan...

ESCENA XXII.

DIT *y* DIDA.

(Sortint per anar obrir pasa per l' escenari.)

DID. Ja va.
BAL. També 'ls sap,
¡ encara no n' hi ha prou !
DID. Corri, senyor Balsant, corri *(Cridant.*
que acaban de portá 'l noy
tot banyat de sanch. *(Se 'n va .)*
BAL. *(Fora de si.)* ¡ Que dius?
en Julio ! ¡Senyor, Senyor
mateume á mi si voleu
jo hu tinch merescut, ell no?

FI DEL SEGON ACTE.

ACTE TERCER.

La mateixa decoració del acte segon.

ESCENA PRIMERA.

BALSANT *(Desesperat.)*

Si 'l noy arriba á morí
á mitg mòn tinch de matá,
faré que 'l mèu nom s' escriga
per tot ab lletras de sanch.

ESCENA II.

BALSANT *y* DOCTÓ, *que surt del cuarto d' en Julio.*

BAL. Com está 'l noy? Hi ha perill?
La ferida 'l matará?
DOC. Se ha cregut que 's moriria
sòls per veure'l desmayat?
No li dongui cap cuidado
es per lo gran doll de sanch
que ha brotat de la ferida
que li ha fét la bala al brás:

l' he envenat y avuy mateix
ja estará bó.

BAL. Es veritat?
Gracias, bon Dèu.

DOC. ¡Si l' estima
á don Julio!

BAL. 'S fá estimá.

DOC. ¡Oh si! son un pare y fill
que, mes qu' homes, semblan sants.

BAL. Senyó doctó...

DOC. Tot lo poble
en estimarlos be fá;
ditxós lo poble que té
per protector á un Balsant.
(*Mirant lo relotje.*) Es tart y ab lo sèu permís
me 'n vaig á veure 'ls malalts
y mes tardet tornaré.

BAL. Entre 'ls mès necesitats (*Li dona unas monedas*)
reparteixi aquets vint duros.

DOC. Ho faré de mòlt bon grat.

BAL. Vagi en nom de Dèu, doctó.

DOC. Servirlo, senyó Balsant. (*Se 'n va.*)

ESCENA III.

BALSANT.

Fora 'n Julio de perill
respiro ab mes llibertat.
¡Del Timoné m' olvidava
al veurer del noy la sanch!
¡Ah, Timoné, Timoné!
devant de mi t' has posat
y 'l que devant mèu se posa
sens' remey l' he de xafá.
Morirás y dintre poch!...
Si 'n Francesch hagués gosat
clavarli al pit un punyal
quant ab ell estava á baix;
la inquietut que ara 'm mata

del cor se 'n haguera anat.
Tinch pór que al portarlo á bordo
se descobri... no fos cas!...
Que cobarts son aquets homes
quant no están en alta mar.
Podé li he ofert poch, mil duros
creya que era ben pagat...
Li donaré tot quant tinch
mentres viu no isca de baix.

ESCENA IV.

BALSANT *y* PERET.

BAL. Ve á darme 'l pèsame, Pere,
per la desgracia del noy?
PER. Sens' ducte no dèu sabé
lo qui l' ha ferit?
BAL. No.
PER. Jo.
BAL. Vosté! Que ingrats son los homes!
PER. Fora suposicions
no 'm calumnihi que pót, sè',
estat massa generós.
BAL Generós! y l' ha ferit?
PER. No li he atravessat lo cor
perquè no 'm ha dat la gana.
BAL. Peret, vosté 's torna boig
pensi que parla ab un pare,
PER. Y vosté pensi que jo
só un home que li han robat
lo que mès volia al mòn.
BAL. No l' entench...
PER. M' esplicaré
ja que compendrem' no vol.
Jo era promés de Ventura
feya mòlt temps, lo sèu noy
aprofitant ma allunyansa
se ha valgut de l' ocasió
y me ha virlat la promesa

y me ha trossejat lo cor.
¿Mereix una bala al pit
lo qui fá tan vil acció?

BAL. ¿Quina culpa te 'l mèu fill
si Ventura li té amor?

PER. Aqui tè amor la Ventura
no es al noy, es als millons.

BAL. ¿Acás lo mèu noy no es digne
que l' estimin per ell sol?

PEL. No hu fora si com aqueixa
fossint totas sas accions.

BAL. De quin modo pren las cosas...

PER. Deixém aqueixa cuestió
que al tractarla s' em desfilan
totas las fibras del cor.

BAL. Quant tornará de viatge
ja no estará tan gelós ;
la allunyansa cicatrisa
las feridas del amor.
A mès, jo procuraré
recompensarli 'l trastorn
que li ha causat lo mèu fill ;
desde ara te doble sòu.

PER. ¡ Senyó Balsant, y que 's pensa
que só un home sense honor ?
No comandava 'l sèu barco
per tot l' or que hi ha en lo mon.
Vosté no coneix á 'n Pere.

BAL. (No 'm faltava mes que aixó.) (*Apart.*)
tots los contratemps plegats,
se agrupan al mèu entorn.*)*
Pero, Pere, reflecsioni
que á mi 'm convé mòlt y mòlt
que surti 'l barco demá :
si no está content del sou
li triplicaré.

PER. M' ofenen
aqueixas proposicions.
Aqui té 'ls papers d' abordo
y disposi .. Dintre poch

li portarem la ventura.

BAL. Pero Pere...

PER. Es en va tot. *(Se 'n va.)*

BAL. Ja no 'm queda altre remey *(Al quedá sol.)*
per traure á eix home del mon
que assesinarlo aqui baix.
Lo Francesch ho fará. ¡ 'L noy !

ESCENA V.

BALSANT *y* JULIO.

(Sortirá en Julio envenat del bras y eix sostingut per un mocador negre de seda.)

BAL. Julio, fill mèu ! com estás ?

JUL. Una mica adolorit.

BAL. Perqué t' alsavas del llit ?

JUL. Per una ferida 'l bras ?
si no es re...

BAL. Quina imprudencia
has comés ; si te hagués mor ?

JUL. Per una cuestió de honor
sempre 'm jugo l' existència.

BAL. ¡ Ingrat ! no saps que sens' tu
de pesar tambè 'm moria.

JUL. Al cel ab mi 's juntaria.

BAL. (No hi puch aná.) *(Ab desespero ; pera si.)*

JUL. De segú
que ara ja no respirava
si éll mor m' hagués desitjat ;
á tres passos me ha tirat.
Al principi me apuntava
aqui, en lo bell mitg del cor ;
no sé que li passaria
que variá la puntería
y 'm feri del bras.

BAL. ¡ Oh horror !
Julio, per miracle vius.

JUL. Agrehit li tinch d' está

perqué no 'm volgué matá;
me sap greu.

BAL. No saps que 't dius.
Deixem aqueixa cuestió
perque aviat m' enfadaria.
(Desprès de pausa.) De aqui se 'n va.

JUL. Que volia?
sabé com jo estava?

BAL. No;
ha vingut á dú 'l papers
del Maria.

JUL. Mòlt be fá;
com ha d' essé capitá
del nostre barco?...

BAL. Després
me ha dít: «Aqui portarem
á la Ventura.» Ja ho veus
dintre poch los desitjs tèus
serán satisfets.
(Balsant se 'n va cap á la calaixera de ahont trau uns papers: Julio dirá 'ls seguents versos mentres ell estara mirant los papers.)

JUL. *(Reflexiu.)* Veurem.
La que enganya 'l sèu promés
al marit enganyará
muller meva nó será
dona que no fassi 'l pés.
Ho pensaré.

BAL. *(Entregantli 'ls papers.)* Aqui tens
un regalo.

JUL. Que es aixó.

BAL. Res, que t' he fét donació
de tres cuartas parts del bens?

JUL. Pero...

BAL. Es ma voluntat.
Vull que vegis si 'l tèu pare
t' estima, Julio.

JUL. Y ara,
que algun cop hu he ductat?
Creguim esqueixi 'l papé

que l' or no 'm ha de fér creixe
lo mèu amor. Pòt coneixe
que m' ofént.

BAL. *(Ab tó aspré.)* Acepta.

JUL. Be,
si tant si empenya.....

BAL. Está clá.
Ab aquet dono á Ventura
(Obrint un altre paper.)
mitg milló; ¡pobre criatura!
la vull fér felis.

JUL. Papá.
y si ab ella no 'm cases?

BAL. Com!...

JUL. Axió 's perderia.

BAL. Peró. .

JUL. Y 'm digui; si sotsehia
que ella á 'n á mi no 'm volgués ?..

BAL. A que ve axió ?

JUL. Per ún cas;
no 'n crech res....

BAL. Y que ets ximplet,
després de deixá á 'n Peret
vóls que 's tornés endetrás ?

JUL. La dona es tan caprixosa...

BAL. Encara que fés axiò
fóra séu 'l mitg milló.
Es tan bona, tan virtuosa
que dessegur l' empleyava
fent caritats. *(Pera si.)* (Li daré
lo que es sèu, ay ! me trauré
un pes que 'l cor me xafava.)

JUL. Vosté es massa generós;
si fá gairas caritats
per l' istil, arruinats
anem á quedá tot dos.

BAL. Tu m' has ensenyat, fill méu,
fé' aqueixas, piadosas obres.

JUL. Yo lí he fét socorre 'ls pobres
peró vostè fá un hereu.

BAL. Si ha de sé lá teva dona
perqué t' hi oposas ?

JUL. Jo no.

BAL. Per mi es gran satisfacció
fé felis á una persona.

JUL. Peró...

BAL. (*Enfadat.*) Es ma voluntat
y calla.
(En eix moment Balsant mira 'l relotge ; deixa la donació feta á Ventura dessobre la calaixera, pren lo sombrero y diu:)
(*Pera si.*) (Ja son las sis
que mori eix vespre es precís.
En Francesch hont haurá anat ?
Vaig á buscarlo.) En aqui
estás mal per la ferida
vesten al cuarto. ¡La dida!
(Surt la Dida de la seva habitació. Balsant se 'n va.)

ESCENA VI.

DIDA *y* JULIO

DID. *(Ab carinyo.)* Perqué 's movia de allí ?

JUL. Si ja estich bo.

DID. Fá mòlt mal
d' estarse 'n aquí la sala.

JUL. *Vamos* no me renyis, dida. (*Ab carinyo.*)

DID. Es perqué l' estimo massa.

JUL. Saps que 'l pare fá unas cosas
que no me puch esplicarlas.

DID. Que ha fét?

JUL. Res, que mitg milló
á la Ventura regala
encara que ab mi no 's case ;
lo que es mòlt fácil.

DID. M' enganya,
n' está massa enamorat.

JUL. M' ha fét obri 'ls ulls la bala.

L' estona que he estat al llit
no mès que ab ella pensava
y pensant y repensant
he vist que era mòlt ingrata
ab los que l' han recollida
y ab tan amor l' han tractada.

Did. Era lo que jo li dèhia
y creguim déu olvidarla.
(Ab ensietat, pera si.)
(Hont será 'l senyó Narcís?
l' haurán mort?)

Jul. Es caprichada
ferli aqueixa donació.

Did. (Ay! l' ansietat me mata; *(Pera si, distreta.)*
en Balsant té tan mal cor!)

Jul. Que 't passa dida estimada?

Did. Li he de descobrí 'l misteri
(Continuan distreta y parlant pera si)
que la sèva vida tanca
y no se com ferho. Avuy
me deslligo la mordasa
que he portat vint anys seguits.
Si li dich d' un cop lo mata
la sorpresa... Com ho arreglo?
¡Ajudaume, Verge Santa!
avuy ho ha de sabé
tan si 'l matan com si 's salva.)

Jul. Tens secrets per mi? fás mal,
perquè abans tot m' ho confiavas;
tu m' has fét de mare y déus
dirmo tot. Ab que pensavas?

Did. Lo pensament que tenia
era mòlt trist; recordava
un cas que 'm varen contá
quant estavam á l' Habana.

Jul. Com de casa no 'm puch moure
vindrá mòlt be una rondalla.
Assentat al mèu costat
y comensa.

Did. Una vegada... *(Sentantse en lo sofá.)*

(¡Donaume forsas, bon Dèu!) *(Pera si.)*

JUL. Era un rey?... *(Ab tó de broma.)*

DID. Era un pirata...

JUL. La escena passa en lo mar?

DID. Si senyó.

JUL. Ja mès me agrada.
Digas, Dida.

DID. (¡Com comenso!) *(Pera si.)*

JUL. Vamos, dona.

DID. *(Tota aqueixa rondalla déu dirla mólt despay y dividint las oracions. Déu veurers en ella una dona que sufreix y no pót traurers las paraulas de la boca.)*

Era un pirata
que va fé tants y tants crims
que del mar va enrogi l' aigua.
Un dia se va atracá
á un barco... á una fragata,
va assessiná 'ls mariners,
y després vaixá á la cambra...
y... veliaquí, que alli vaix
hi havia un noy que mamava
y la dida que 'l tenia.
Fòu lo cas; que aquell pirata
á l' aná á degolla 'l noy,
aquell noyet que mamava;
me entén, Julio?

JUL. Vaya, digas.
(La rondalla que 's pesada.) *(Pera si rientsen.)*

DID. Al ana á degolla 'l noy,
lo noy sé hi jira de cara
y 's posa á riuresent d' ell;
Com que 'l perill ignorava.
Veliaqui... que 'l veure aixó
de la ma li caigué l' arma,
y en compte de matá 'l noy,
lo besava y rebesava.
La dida estava mitg morta;
nó deya ni una paràula.
Lo cas fou; no sé perqué,

que 'n lo sèu bárco pirata
va fé trasbordá á la dida
y al noyet. Me descuidava
dirli que 'l pare del noy
comandava la fragata
y que era un home mòlt rich
y mòlt bo; ferit estava
sobre coberta, y 's pensaren
que era mort.
(Pausa, com coordinant las ideas.)

JUL. (A fé 'm fá gracia *(Pera si.)*
ab l' entussiasme que ho conta,
y 'l mòlt que 's véu embrollada.)
Digas.

DID. No 'm recorda be,
fá tant temps.

JUL. *Vamos*, acaba.

DID. (Daume forsas, Verge pura, *(Pera si.)*
la bona intenció que 'm valga.)
(Durant eix tros de rondalla la cara de Julio espresa tristesa y cap al últim un gran dessossego.)
Donchs com deya ; veliaquí,
que 'l noy y la dida estavan
en lo barco de aquell tigre
en una preciosa cambra ;
quant un dia, aquella fera,
crida á la dida y diu : «Vaya,
(Recalcan aqueixas paraulas.)
si 'm juras guardá secret
vos salvo, ó sinó á l' aigua.»
La dida per salvá 'l noy *(At convinció.)*
ho va jurá ; pel noy, vaya,
lo que es per ella, primé
la matan que está callada.
Y veliaquí, que aquell home
(Desprès de pausa.)
va deixá de essé pirata,
se 'n va ana á viurer á un poble,
y 'l noy pel sèu fill passava.

JUL. (No se perqué 'm posa trist (*Pera si.*)
lo senti aqueixa rondella.)

DID. Y dihuen que, 'ls d' aquell poble
al pirata veneravan,
per las caritats que feya,
y...

JUL. ¡ Aqueixa historià ! (*Ab dessosègo.*)

DID. S' acaba.
Ja no mès me falta dirli,
la sorpresa del pirata
al trobá 'l pare del noy
que anys feya mort lo contava.

JUL. Dida, digam; tot seguit, (*Alarmat.*)
com se deya 'l noy? Acava.

DID. (Si ara li dich mos perdem.) (*Pera si.*)
Lo nom... no hu diu la rondalla.
(*En aqueix moment se sent trucá á la porta.*)
Trucan. Vagesin en al cuarto,
que si 'l sèu pare 'l trobava...
(Dèu mèu; Dèu mèu ampáreumos.) (*Pera si.*)
(*La dida se 'n va á obrir la porta.*)

ESCENA VII.

JULIO.

Es casualitat mòlt rara (*Recapacitant.*)
lo del noy y de la dida;
l' emoció ab que ella ho contava..
Si jo fòs aquell noyet, (*Fora de si.*)
y ella la dida... 'l pirata
fòs... No pòtsé. Al pensarho,
de horror se 'm esquerda l' ánima.
(*Se 'n entra al séu cuarto desesperat.*).

ESCENA VIII.

DIDA, SENYÓ ANTON, VENTURA. ROSETA *y* RAMON.

ANT. Lo senyó Balsant ?

DID. Fá un rato

que ha sortit; díntre mólt poch
deurá essé aqui. (Sap ahont para
(*Apart al Senyó Anton.*)
lo Timoné, Senyò Anton)?

ANT: L' hem buscat per tot arreu
(*Contestan á la Dida.*)
sens' poguerlo trobá enlloch.
(*En veu alta, y ab tó satirich.*)
A qui 'ls hi portem la jove:
¡es una noya!

VEN. (¡ Ho dolor!) (*Pera si.*)
Lo que estich ara patint
no hu paga tot l' or del món.)
Roseta, fés qué 'l tèu pare (*Se á costa á Roseta*)
me perdone.

DID. (*Portan* lo S. *Anton á un recó.*) Senyó Anton,
escolti cuatre paraulas.

RAM. Encara 'm guardas rencor? (*á Roseta.*)

ROS. Rencor, si ab tu ja no hi penso, (*Despreciantlo*)
no me ocupo de tan poch.

RAM. Roseta, Roseta míra
que 'm farás perdre 'l timó.

ROS. Encara que 't deserbolis
me té sens' cuidado, noy.

RAM. ¡Rabatua! de xicota.

VEN. Ja saps no hi te culpa.

ROS. No?
No falta 'l que de mi ducta?

VEN. ¡Jo 'n tinch la culpa! Era fosch
y 'm va pendre á mi per tu.
¡Que os ne causo de dolors! (*Casi plorant.*)

ROS. Ja t' he perdonat, Ventura,
y no 'm parlem més.
(*Anton, seguint la conversa que fá rato tenen ab la dida.*)

ANT. Lo noy (*Sorprés.*)
es lo fill del Timoné?
En Balsant lo pirata, oh!

DID. Si, no li quedi cap ducte;
y conti que l' haurán mor.

ANT. Sens' cástich no ha de quedá
aquet crim tan horrorós.
Ho tenim de di á 'n Peret,
no hi ha remey. Tu, Ramon. *(Cridantlo.)*
Corre ves á di á 'n Peret
que vinga tot seguit.

RAM. *Voy.*
Vosté fassi que la Rosa
me torni la estimació.

ANT. Si home, sí.
(Ramon se 'n va precipitadament.)

ESCENA IX.

DITS *menos* RAMON.

DID. Ab gran cuidado *(Ap. al Sr. Anton.)*
havem d' obra que, si no,
dessegú s' escaparia.

ROS. (Que dirán?) *(Pera si, mirant al sèu pare.)*

DID. No he patit poch
ab vint anys d' está callada,
tot per fé á 'n Julio ditxós.

ANT. ¡Pobre dona! *(Pera si.)*

VEN. M' heu portat
ab violencia en aqueix lloch.

ROS. A casa no hi pòts está
després del que ha passat.

VEN. No!
La ingratitut que he comés, *(Arrepentida,)*
á fins á mí 'm causa horror.

DID. Hont l' haurán assessinat?
Potsé á bordo?

ANT. A bordo, no;
hi ha massa gent.

ROS. Sen casada *(A Ventura.)*
te s' amaynará 'l dolor,
serás tan rica!

VEN. Roseta,
per Dèu no digasó aix.

He vingut á aqueixa casa
per dir á en Julio: 'L mèu cor
perteneixia á 'n Peret,
á vosté l' enganyava.

Ros. Oh!
Si t' estima 'l matarás.

Ven. Vull retirarme del mòn;
lo que he fét tinch de purgá.

Ros. ¡Desgraciada!

Ant. Que á aquet pillo (*A la Dida.*)
aquì 'l tinguessim per sant!
(*En aqueix mateix moment entra 'n Ramon fatigat.*)

ESCENA X.

DITS *y* RAMON.

Ram. En Peret no 's troba á en lloch,
peró he encarregat li digan,
que 'l vól veure y que aqui som.

ESCENA XI.

DITS *y* FRANCESCH.

Entra en Francesch borratjo, agafantse per las parets.

Fran. Lo senyó Balsant?

Did. No hi es.
(Es un dels piratas.) (*Al senyó Anton.*)

Fran. Bo,
y á fé que 'm convé mòlt veurel,
aquí l' espero. (*Se assenta ab treballs.*)

Ant. (*Baig, mirantlo.*) Lo tèu coll
lo tè de segá una corda.

Fran. (¡Lo vi que 'n don' de valor!) (*Pera si.*)

Did. (*Pera sí.*) Sí, sí, está ben borratjo.
(*Com si li vingués una ideya.*)

¡Ah! Mos deixin tots dos sòls. (*Al senyó Ant.*)
Fassin com si 's despedian
y vagin al menjadór.

ANT. Que intenteu fér?

DID. Ja hu sabrá;
vagin.

ANT. (*Fingint.*) Li dongui esprèssions,
dientli que 'm estat aquí
y que 'ms vingui á veure. Tots (*A tots.*)
seguiume sense dir res.

RAM. (*A Roseta.*) Que li passa?

ROS (*Ab tó aspre.*) Que ho se jo.
(*Se 'n van pel foro y la Dida 'ls acompanya.*)

ESCENA XII.

DIDA *y* FRANCESCH.

(*En Francesch no 's podrá traure las paraulas. La Dida tanca las portas y s' hi acosta.*)

FRAN. (*Pera si.*) Per fér fugí la tristesa,
no hi ha res millor que 'l vi.)

DID. (*Pera sí.*) (Jo li tinch de fér cantá;
ahont es lo senyó Narcís.)
Francesch, ja feya mòlt temps
que no 't veya per aquí.

FRAN. Que 'm coneixes? (*La mira sorprés.*)

DID. Si 't conech?
Miram.

FRAN. Me sembla t' he vist
y ara no recordo ahont.

DID. Só la dida del nen xich
que traguereo de aquell barco.

FRAN. Donchs tu est dels nostres?

DID. Si.

FRAN. ¡Ay batua de la dida!
¡Saps que t' has ben envellit?
Abans eras una dona...
que Dèu mos en dó.

DID. Ca.....

FRAN. Sí;
eras tan guapa, tan fresca.....
(*Després de pausa.*)
Me 'n vaig als Estats Units,
que no hu saps?

DID. Si ja m' ho ha dit
lo Senyó Balsant. Fas bè.

FRAN. Si un no viu tranquil aqui;
no hi ha un poble ahont no 's vegín
mossos d' escuadra y *savils*.
Que tarda 'l Senyó Balsant. (*Ab impaciencia.*)

DID. Que li vòls?

FRAN. Li vinch á di;
que vull guanya 'ls mil durets
que m' ha ofert. Vingan pistrinchs
que tot lo demés son bromas.

DID. Es clá.

FRAN. Ja ho déus sabè?

DID. Sí ;
lo Senyó tot m' ho confia.

FRAN. ¿Creurás que 'm mancava esprit
per matá 'l pare del noy?

DID. (*Pera si.*) (!No ès mort!) ¡Acobardit
un homé valent com tu?
no 's pót pas creurer. (¡Ah vil !)

FRAN. Fins á mi 'm sembla mentida.
Mira, ab un porró de ví
he recobrat lo valor,
y lo que es ara, ja vinch
tan disposat per matarlo
que me 'n hi vaig tot seguit.
(*Se alsa, obra la escotilla y se trau un llarch gabinet.*)

DID. ¡Ab lo gabinet! (*Horrorisada.*)

FRAN. Es cla,
tinch de tocarli 'l violi. (*Fá aqueixa acció.*)

DID. Es que, las tacas de sanch
mos descobrirán lo crim.
(Com ho faig per contenirlo?)

FRAN. Y donchs com hu arreglo?
DID. *(Desprès de pensar un rato.)* Allí
tinch un xarop que, 'n veguenlo,
al cap de poch, bona nit.
FRAN. Tens rahó que irá be, portal'?
DID. Dom' lo gabinet á mi, *(Li pren lo gabinet.)*
per que no vull compromisos.
(No tornas sortì de dins.) *(Tot anantsen.)*
FRAN. Aquet dimoni de donas
saben mès que un aguatzil.
DID. Aqui es. *(Portant una ampolla petita.)*
FRAN. Au; donchs vaixemi.
DID. No caiguis... *(Vegentlo bamboleixar.)*
FRAN. Jo crech que 'l vi
me ha emborretxat una mica.
DID. Baixa y aguant; aixís.
(Baixan los dos per l' escotilla, en Francesch apoyat ab la dida.)

ESCENA XIII.

PERET.

Que es lo que passa que 'l pare
me fá buscá pe 'n Ramon,
deixan recado que vinga
al moment, que convé mòlt.
En aqui no hi ha dingú;
dins de aquet cuarto tampoch.
Ahont serán dessegur?
que, serán al menjador.
(Peret se 'n vá al menjador y torna á deixá ajustada la porta.)

ESCENA XIV.

DIDA *y* TIMONÉ.

(Pujan de abaix. la dida primer, y se 'n va á escoltar á la porta del foro.)

DID. Ben amarrat queda abaix.
Me sembla que 's sènt remor.

TIM. ¡ Ah, Dida, Dida estimada
té dech la vida ! Y 'l noy ?
MID. Ja 'l veurá. ¡ Lo Senyó, Balsant !
Entrem en lo cuarto fosch.
(Lo Timoné vol quedarse, peró la dida l' empenya cap á dins d' un cuarto, que tindrá la porta en la penúltima caixa.)

ESCENA XV.

BALSANT.

(Ab semblant desesperat.)

En Francesch ahont será?
que no l' he trobat en lloch.
¡ Llam del cel ! com se acobardan
aquets homes tenint or !
Abans no més que mirantlo
haguera mort á mitg mon.
¡ Y no ve ! Las horas passan ,
y 'l Timoné viu ! La pó
que tinch de que algú ho descobri
me fá arrugas en lo cor.
Si per un cas imprevist
s' escapés, y á lo méu noy
li digués: « Jo sò 'l téu pare »
Aqueixa ideya 'm fá horror .
Té de morir tot seguit;
per matarlo 'm basto jo.
(Corra á la calaixera, trau un punyal, ajusta la porta y baixa á baix.)
(Surtan del cuarto fosch la Dida y 'l Timoné, la primera, se 'n va á buscar al Senyor Anton y familia; y lo segon, se queda en un recó)

ESCENA XVI.

BALSANT DIDA *y* TIMONÉ.

TIM. Infame ! Vil assessino ! *(Pera si.*
DID. Vaig á avisá 'l Senyó Anton. *(Hi va.)*

(Balsant pujant de cometre lo crim, es adelanta cap á lo apuntador y diu, desesperat.)

BAL. Lo punyal á fins lo manach
li he entrat á dintre del cor.
Mort lo Timoné, tindré
sempre al méu costat al noy.
(En aquet mateix moment apereix en el dintell de la porta del foro tots los de casa 'l Senyó *Anton, junt ab en Ramon. En Julio surt de la seva habitació quant los altres ja han entrat.)*

ESCENA XVII.

TOTS *menos lo* DOCTÓ.

(Recomano aqueixa escena.)

(Lo Timoné se acosta ab en Balsant al mateix moment de acabar de dir los últims versos y posantli la má dessobre la espatlla li diu:

TIM. ¡Assessino!
(Balsant al sentir la vèu del Timoné y al veurerlo viu pert l' enteniment.)

BAL. ¡'L Timoné!
¿Dos vegadas ja t' he mor
y encara tornás á viure?
(Esclafa una forta rialla.)
Ja, ja, ja. Apartat visió.
No me 'l pendrás pas á 'n Julio.

JUL. ¡Pare!

BAL. Ahont es lo noy? *(Desconeixent á en Julio)*
Vull tenirlo al mèu costat...

TIM. ¡Fill mèu, fill mèu! *(Abrasant á en Julio)*

JUL. *(Apartant al Timoné.)* Qui sou vos?

DID. Es lo sèu pare D. Julio.

BAL. Fantasma apartat, que vòls? *(Mirant al Timonè)*
(Rient.) Ja, ja ja... tu vols quet mati,
y ab aquet serán tres cops.

DÍD. La história de aquell pirata *(A Julio)*
es la seva historia.

JUL. ¡Oh!

DID. Es lo sèu pare!

TIM. Si, Julio,
vint anys que 't busco per tot.

JUL. ¡Pare! *(Abrassantlo ple de llágrimas.)*

BAL. Que voleu fantasmas? *(Ab vista extraviada.)*
Fugiu...

TIM. ¡S' haurá tornat boitg!

BAL. Perqué vos trobeu aqui
tots los que en mar he mor? *(Ab vista de boigt.)*
Que voleu? Fugiu espectres
que de mirarvos tinch po.
Tu, ets la mare de Ventura
que 't vaig robá mitg milló;
ja 't conech; te vaig matá
donante un cop d' aixa 'l coll.
Tu, 'l pare del noy. Vosaltres,
mariners que també he mor.
(Creyentse que 'l tenen agafat.)
¡Quanta sanch! No us acosteu;
fugiu... no me agafeu no...
¡Ay! teniu las mans de ferro;
dejeume aná per favor...
No 'm feu pati tant... deixeume...
Perdó fantasmas, perdó.
(Se 'n entra al sèu cuarto desesperat, pus li sembla que las fantasmas lo agafan.)

TIM. La seva conciencia parla.

ESCENA XVIII.

DITS *menos* BALSANT *y lo* DOCTÓ.

(Entra lo Doctó y 's queda un moment sorprés; la Dida al veurerlo li diu:)

DID. Entri allí Senyó Doctó. *(Hi entra.)*

JUL. ¡ Pare, pare ! *(Se 'n va ab en Balsant.)*

TIM. Julio, vina.

JUL. Me ha tingut vint anys amor. *(Entra al cuarto.)*

TIM. ¡Pobre noy! *(Entra també al cuarto d. B.)*

ANT. Lo que es lo castich,

no potsé mes horrorós.
(La dida se 'n entra també al cuarto d'en Balsant)

ESCENA XIX.

SENYÓ ANTON, PERET, RAMON, VENTURA *y* ROSETA.

ROS. Ventura, no 't desconsolis.
VEN. ¡Ay pobre mare!
ANT. ¡Inhumá!
tèns las estranyas de tigre
y apariencias de sant!
PER. Ab cent morts que li donessint
no fora prou castigat.
ANT. Ventureta no t' trastornis *(Conmogut.)*
sens' castich no quedará.
VEN. Ay! encara que 'l castiguin
la mare no 'm tornarán!
RAM. ¡Desgraciada!
ROS. 'L nostre amor
tas penas amaynará.
VEN. ¡Lo vostre amor! Lo he perdut,
no sò pas digne de tant,
sò un ingrata; l' ambició
me ha fét olvidar vint anys
d' amor y de sacrificis
que heu fét per mi.
ANT. Es vritat,
has fét al noy infelís,
ell que t' estimava tant;
y has fét que á la Roseta,
la prengués per criminal
sent tu la que 'n á la reixa
eras, com has confessat.
¡L' amor que tots t' hem tingut
mos lo has pagat ben mal!
VEN. ¡Es cert!
ROS. ¿La que creix sens' mare
que falti un cop, que es estrany?
La mare es pels fills l' estrella

que 'l camí, 'ls hi va marcant
per navegá en aqueix món ;
sense estrella ha navegat
l' infelís ! ay ! no la culpi,
per qué un cop va naufragar.

VEN. ¡ Roseta !...

PER. *(¡ Llástima 'm dòna !)*

ESCENA XX.

DITS, DOCTÓ, DIDA TIMONÉ *y* JULIO.

DOC. *(Desde lo dintell de la porta.)*
Ha mor lo Senyó Balsant:
preguin per ell.

ANT. ¡ Com, á mor ?

DOC. D' un derrame cerebral,
produit per l' emoció
que, fá poch, ha esperimentat.

TIM. Ja compte á debant de Dèu
(Sortint ab en Julio del cuarto de 'n Balsant.)
dels séus crims está donant.
Fill méu, si no te aconsólas
lo téu doló 'm matará.

JUL. Me tenia tant amor,
que sa mort tinch de plorar.

DOC. Vaig á dar part al Alcalde
de tot lo que aqui ha passat.

DID. Y no 's descuidi de dirli
que 'l Francesch es mort á baix.
(Lo Doctó se 'n va.)

ESCENA ÚLTIMA.

TOTS, *menos lo* DOCTÒ.

JUL. Té Ventura. *(Li entrega la donació.)*

VEN. Que es aixó?

JUL. Tot lo que ell te havia pres.

VEN. Roseta será 'l tèu dot,
prenho.

ROS. Y tu que tindrás? *(Apartantho.)*
De cap modo.

VEN. Per hermana
me 'n vaig á un Sant Hospital,
y alli purgaré mas faltas.
Me perdone. *(Al Senyó Anton.)*

ANT. Ja ho estás, *(Conmogut.)*
pero no mos desemparis.

VEN. Peret, me vòls perdoná
lo mólt que te he fét sofri?
Ay! per Déu, tingas pietat
de la que, sóls un moment,
te va deixá d' estimá.

TIM. *(A Julio.)* ¡L' estimas? *(Senyalan á V.)*

JUL. No pas com ell.

TIM. Donchs feslos ditxosos.
(En Julio reflexiona un moment y passa entre mitg de Ventura y Peret.)
(Peret contemplán á Ventura.)

PER. ¡Ay!
desgraciada! Ja 't perdono.
(Si l' estimo mes que may!) *(Pera si.)*

DID. ¡Pobre!

JUL. Peret, no la deixi
que vagi ab un hospital;
lo nom d' esposa li dongui;
no veu que l' estima tant!
(Peret está lluytan un moment ab si mateix, fins que Roseta li senyala que si.)

PER. Ventura, vina á mos brassos.

ANT. Si, ditxosos mos farás.

RAM. Yá 'n á mi tu no 'm perdonas?

ROS. Si Ramon, ja ets perdonat.

TIM. Desprès vint anys de sofrí
la ditxa, Dèu, me ha tornat;
y es, que may ha abandonat
al qui va pel bon camí.

FI DEL DRAMA.